

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

“ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน
ท้องถิ่น”

กรณีศึกษา : ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนตำบลทรายขาว

อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

(The Understanding of Sustainable Economic Policy Implementation in
the Local Community: A Case of Household Leaders of TambonSaikao,
Pattani Province)

โดย

เวกีน วุฒิวงศ์

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณบำรุงการศึกษาประจำปี 2556

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ชื่อเรื่อง ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น
 กรณีศึกษา : ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์
 จังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัย เวทิน วุฒิวงศ์

ปีงบประมาณ 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี ด้านจิตใจ และเพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน จำแนกตาม อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจำนวนการถือครองที่ดิน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติงานท้องถิ่น ของหัวหน้าครัวเรือนตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ใน ระดับความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ในภาพรวมมีความเข้าใจระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพึ่งตนเองด้านจิตใจ มีผลความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และค่าเฉลี่ยความเข้าใจรองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ การพึ่งตนเองด้านสังคม ($\bar{X} = 3.49$) การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.35$) การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.31$) และค่าเฉลี่ยระดับปานกลางต่ำสุดทำยได้แก่ พึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.16$)

Topic The Understanding of Sustainable Economic Policy Implementation in the Local Community: A Case of Household Leaders of TambonSaikao, Pattani Province

Researchers VakinVutthiwong

Budget Year 2013

Abstract

This research aims to study the levels of understanding on Sustainable Economic Philosophy implementation in the community on the following five aspects; economical self-reliance, social self-reliance, natural resource self-reliance, technological self-reliance and spiritual self-reliance. It also aims to compare the level of household leaders' understanding on Sustainable Economic Philosophy implementation in the community categorized by age, religion, educational level, incomes, villages in which respondents live, household debt, number of time participating Sustainable Economic Policy workshops, and land ownership.

The study reveals that household leaders' levels of understanding on Sustainable Economic Philosophy implementation in Saikao sub-district, KokPhoe district, Pattani province in general are at moderate level ($\bar{X} = 3.43$). Considering by each aspects, the level of understanding on the Sustainable Economic Philosophy implementation in term of spirituality is at the high level ($\bar{X} = 3.69$). The next level of understanding is at moderate level; social self-reliance ($\bar{X} = 3.49$), economical self-reliance ($\bar{X} = 3.35$) and natural resource self-reliance ($\bar{X} = 3.16$) respectively. Technological self-reliance receives moderate mean score ($\bar{X} = 3.31$).

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น
กรณีศึกษา:ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยบำรุงการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ปีงบประมาณปี 2555

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ โยธาทิพย์ อธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ดร. รุ่งลาวัณย์ จันทรัตน และ ดร. ตายูคิน อูสมาน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
เครื่องมือการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและแนะนำการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายยุทธพงศ์ นิคม ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานีและเจ้าหน้าที่ในการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลรายงานการสรุปข้อมูลสำคัญในพื้นที่ตำบล
ทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีเพื่อใช้ในการประกอบการวิจัย ตลอดจนชาวบ้านทุกท่าน
ในชุมชนทรายขาวที่ได้ให้ความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้

เวคิน วุฒิวงศ์ ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้	9
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	38
วิธีการสร้างเครื่องมือ	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ระยะเวลาการทำการวิจัย	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	76
อภิปรายผลการวิจัย	80
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	92
ประวัติผู้วิจัย	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปร อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้ง ที่ได้รับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจำนวนการถือครองที่ดิน	45
2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่น	47
3 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้า ครัวเรือนที่อายุต่างกัน	52
4 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่อายุต่างกัน	53
5 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านจิตใจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่อายุต่างกัน	54
6 ผลการทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำ แนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไป ปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ศาสนาต่างกัน	54
7 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ ระดับการศึกษาต่างกัน	55
8 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ของหัวหน้าครัวเรือนที่ระดับการศึกษาต่างกัน	57
9 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่รายได้ต่างกัน	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้าน เศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่รายได้ต่างกัน	59
11 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านสังคม ของหัวหน้า ครัวเรือนที่รายได้ ต่างกัน	59
12 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน	60
13 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือน ที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน	61
14 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือน ที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน	62
15 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน	63
16 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี ของหัวหน้าครัวเรือน ที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน	64
17 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านจิตใจ ของหัวหน้าครัวเรือน ที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ ภาวะหนี้สินต่างกัน	65
19 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือน ที่ภาวะหนี้สินต่างกัน	66
20 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านสังคม ของหัวหน้า ครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกัน	67
21 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกัน	67
22 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี ของหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกัน	68
23 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน	69
24 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
25 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน	71
26 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านเศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน	72
27 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน	73
28 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำ แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน	73

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 แผนผังแสดงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

16

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียงชี้ให้เห็นถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของสังคมไทย เนื่องจากปัญหาการบริโภคที่เกินพอดีการใช้จ่ายเกินตัวและการพัฒนาประเทศตามกระแส การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมสมัยใหม่ที่เน้นภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก คนส่วนใหญ่ผูกติดและพึ่งพาระบบเงินเพียงตนเองไม่ได้ จนสังคมไทยเดินโตรุดหน้าทางภาคอุตสาหกรรมที่ไม่มั่นคง ขณะเดียวกันภาคเกษตรกรรมหรือชนบทกำลังประสบปัญหา ซึ่งต่างกับสังคมไทยในอดีตที่ชุมชนมีความสัมพันธ์เป็นแบบพี่น้อง พึ่งพาตนเองและใช้ชีวิตแบบยังชีพ เป็นสังคมแบบ “พอเพียง” ซึ่งต่างกับปัจจุบันเป็นสังคมแบบ “มั่งคั่ง” บูด้า “วัตถุนิยม” เห็นได้จากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปี 2532 เกิดกระแสไหลเข้าวัฒนธรรมตะวันตกอย่างรุนแรง ส่งผลให้วัฒนธรรมไทยดั้งเดิมเริ่มสูญหายไปไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการกิน

วัฒนธรรมการละเล่นต่าง ๆ กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงให้เกิดวัฒนธรรมบริโภคนิยม กระแสเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เลวร้ายในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลประกาศลดค่าเงินบาทและใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ทำให้ภาคอุตสาหกรรม สถานประกอบการ และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ล้มเลิกกิจการ (สุเมธ ตันติเวชกุล. 2542 : 1) ส่งผลกระทบต่อการจ้างแรงงานซึ่งนำไปสู่ปัญหามากมาย ทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากยากแค้นมากขึ้น ขาดความมั่นคงในอาชีพรายได้ สุขภาพจิตตกต่ำ ผู้คนในประเทศต้องอดออม อดทนต่อภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าวส่งผลต่อการดำเนินชีวิต มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ (กรมการพัฒนารัฐบาล. 2544 : 19)

ดังนั้นแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานให้เป็นแนวทางสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยภายใต้สถานการณ์ เงื่อนไข และการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540) ต่อมาแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545) สำหรับแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ยังคงน้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมโดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนที่มีอยู่ในประเทศ และการบริหารจัดการความเสี่ยงให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยทุกคน ส่งผลให้ประเทศไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นในหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับมือกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยโดยรวมที่ไม่ได้รับผลกระทบและอยู่ระหว่างร้อยละ 66 - 68 มีปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การมีงานทำ ความเข้มแข็งของชุมชน และความอบอุ่นของครอบครัวที่ส่งผลดีต่อความอยู่เย็นเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550)

อย่างไรก็ตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันพบว่าสถิติ เงินออมภาคครัวเรือนเมื่อเทียบกับ GDP ของประเทศคิดเป็นเพียงร้อยละ 7.3 ในปี 2552 ได้ถูกสะท้อนปัญหาการขาดความเข้าใจในความพอเพียงของคนไทย อีกทั้งตัวเลขด้านหนี้สินมีความน่ากังวลมากเช่นกัน จำนวนหนี้สินต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จากประมาณ 68,000 บาท ในปี 2543 เป็น 135,000 บาท ในปี 2554 ปัญหาหนี้สินครัวเรือน หนี้สินข้าราชการ หนี้สินเกษตรกร เป็นปัญหาที่พบอยู่ในสังคมไทย นอกจากนี้สถาบันการเงินในระบบได้แข่งขันกันส่งเสริมให้คนไทยสร้างหนี้เพิ่มขึ้นในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะหนี้สินสำหรับการบริโภค ผ่านบัตรเครดิตและสินเชื่อเงินผ่อน ซึ่งหนี้สินเหล่านี้ไม่ได้ช่วยให้คนมีรายได้หรือมีความสามารถในการชำระหนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต ปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาหนี้สินของภาคประชาชนส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความเข้าใจเรื่องเงินของคนไทยและปัญหาหนี้สินของภาคประชาชนได้กลายเป็นต้นตอที่สำคัญประการหนึ่งของปัญหาความเหลื่อมล้ำและความแตกแยกที่กำลังบั่นทอนสังคมไทยให้อ่อนแอ ปัญหาเรื่องเงินออมและปัญหาเรื่องหนี้สินของคนไทยเป็นปัญหาใหญ่ที่หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการเงินเฉพาะกิจหลายแห่งพยายามเร่งดำเนินการแก้ไข ผ่านโครงการหลายโครงการ ตั้งแต่แผนพัฒนาระบบการเงินของประเทศ แผนพัฒนาตลาดทุน การพัฒนาระบบการออมภาคประชาชน และอีกหลายโครงการทั้งที่เป็นประชานิยมและประชานิยม โครงการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การวางโครงสร้างพื้นฐานระบบการเงินของประเทศ แลสนับสนุนให้เกิดกลไกการเงินทางเลือกที่จะตอบโจทย์การออมและปัญหาหนี้สินของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม แต่โครงการเหล่านี้จะไม่ประสบความสำเร็จถ้าคนไทยยังขาดความเข้าใจเรื่องความพอเพียง トラบใดที่การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่ได้รับความสำคัญในทางปฏิบัติน้อยกว่าที่ควร และการดำเนินการที่ผ่านมาขาดการประเมินจริงจัง หน่วยงานของรัฐต่างคิดต่างทำแม้ว่าหลายโครงการเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีมากก็ตาม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นจำเป็นต้องส่งเสริมความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต (life skill) ให้กับประชาชนและจะต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ผลักดันให้เกิดโครงการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องความพอเพียงให้แก่คนไทยอย่างเป็นระบบ ในลักษณะที่เป็นวาระแห่งชาติ ที่ต้องทำต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน เพื่อสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนให้แก่คนไทย สังคมไทย และเศรษฐกิจไทยในระยะยาว (วิโรจน์ สันติประภพ. 2554)

ในปัจจุบันประเทศได้เข้าสู่การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกัน

ในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่ คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การที่ประชาชนมีจิตความเป็นอยู่ที่ดี หมายถึงการมีศักยภาพในการครองชีพที่ดี ก็สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียมกับอารยประเทศได้ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายให้มีการจัดทำแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมชนบทขึ้นเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น ให้ความสำคัญของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยยึดพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการนํานโยบายเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานต่าง ๆ ในชนบท รวมถึงส่งเสริมความรู้ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุเป้าหมาย การอยู่ดีมีสุขของประชาชนในท้องถิ่น

ชุมชนทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นชุมชนที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย มีลักษณะเด่นคือ การผสมผสานทางประเพณี วัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันของชาวพุทธและมุสลิมอย่างสันติสุข อีกทั้งเป็นชุมชนเป้าหมายของการส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากเจ้าหน้าที่ในของรัฐในหน่วยงานต่างๆตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา ในปัจจุบันชุมชนทรายขาวได้ถูกเลือกจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่พัฒนาชุมชนท้องถิ่น ปี 2554-2557 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555, มิถุนายน 6) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ชุมชน ท้องถิ่นน่าอยู่อย่างพอเพียงด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน” ด้วยยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารและพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมกระบวนการสร้างความร่วมมือและสนับสนุนภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสู่ความมั่นคง ดำรงความยั่งยืน

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นชุมชนต้นแบบสร้างพื้นที่การเรียนรู้และขยายผลการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

จากข้อมูลเบื้องต้นทำให้ทราบว่าระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาประชาชนในตำบลทรายขาวได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆของรัฐมา

โดยตลอดอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาระดับความเข้าใจประชาชน ชุมชนทรายขาว ในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นมากนักน้อยเพียงใด และต้องการเปรียบเทียบความเข้าใจของประชาชนในชุมชนทรายขาวเกี่ยวกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชนตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

3. กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชุมชน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้า

ครัวเรือน

- อายุ
- ศาสนา
- ระดับการศึกษา
- รายได้
- หมู่บ้านที่อาศัย
- ภาวะหนี้สิน
- จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- จำนวนการถือครองที่ดิน

ความรู้ความเข้าใจในการนำ
แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงไปใช้ในท้องถิ่น

- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคม
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติ
- ด้านเทคโนโลยี
- ด้านจิตใจ

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 หัวหน้าครัวเรือนที่มีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

4.2 หัวหน้าครัวเรือนที่อายุต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

4.3 หัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

4.4 หัวหน้าครัวเรือนที่ระดับการศึกษาต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

4.5 หัวหน้าครัวเรือนที่รายได้ครัวเรือนต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

4.6 หัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

4.7 หัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

4.8 หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งในการฝึกอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

4.9 หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของโครงการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ใน 5 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี และด้านจิตใจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นประชาชนของ ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ 265 ครัวเรือน จากจำนวนประชากรครัวเรือนทั้งหมด 789 ครัวเรือน

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หัวหน้าครัวเรือน ที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทรายขาว อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี โดยมีรายละเอียดจำนวนครัวเรือนแยกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านลำหยง จำนวน 143 ครัวเรือน หมู่ที่ 2 บ้านหลวงจันทร์ จำนวน 123 ครัวเรือน หมู่ที่ 3 บ้านทรายขาวออก จำนวน 157 ครัวเรือน หมู่ที่ 4 บ้านควนลังงา จำนวน 131 ครัวเรือน หมู่ที่ 5 บ้านทรายขาวตก จำนวน 110 ครัวเรือนและหมู่ 6 บ้านลำอาน จำนวน 125 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 789 ครัวเรือน (สรุปผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับตำบล จปฐ.2. 2554)

5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นประชาชนอาศัยอยู่ในตำบลทรายขาว อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี จำแนกตาม หมู่ที่อาศัย การนับถือศาสนา อายุ อาชีพ รายได้ของครัวเรือน ภาวะหนี้สิน ระดับการศึกษา จำนวนครั้งการได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนการถือครองที่ดิน

ตัวแปรตาม ความรู้ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนของ ตำบลทรายขาว อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี ที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง 5 ด้านตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี และด้านจิตใจ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติ หมายถึง การที่หัวหน้าครัวเรือนได้นำหลักปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชุมชนของตน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 ผลผลิต (Output)

ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ของตำบล ทรายขาว อำเภอกอโศก จังหวัดปัตตานี

7.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานในพื้นที่ในการทราบข้อมูลวิจัย และนำไปวางแผนดำเนินการอบรมให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชน

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่อง ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น กรณีศึกษา ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายทฤษฎีการเรียนรู้
 - 1.2 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
 - 1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
 - 1.4 ทฤษฎีการกระทำของสังคม
2. เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่
 - 2.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.2 การพัฒนาชีวิตโดยเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่
3. เอกสารที่เกี่ยวกับประเทศไทยกับเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน
4. เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง
 - 4.1 ระดับบุคคล ครอบครัว
 - 4.2 ระดับชุมชน ประกอบด้วยบุคคล ครอบครัว ที่มีความพอเพียงแล้ว
 - 4.3 ระดับรัฐหรือระดับประเทศ ประกอบด้วยสังคมต่างๆ ที่เข้มแข็ง
 - 4.4 ระคนักลงทุน
 - 4.5 ระคนักการเมือง
 - 4.6 ระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 - 4.7 ระดับครูอาจารย์
 - 4.8 ระดับทุกวัยทุกศาสนา
5. เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่
 - 5.1 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง
 - 5.2 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง
 - 5.3 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

- 5.4 ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่
- 5.5 ข้อสำคัญที่ควรพิจารณาในทฤษฎีใหม่
- 5.6 พืชที่ควรปลูกสัตว์ที่ควรเลี้ยงในทฤษฎีใหม่
- 5.7 ข้อคิดในการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่
- 5.8 ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปรียบเทียบทฤษฎีใหม่กับเศรษฐกิจพอเพียง
- 5.9 การประยุกต์ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้

1.1 ความหมายทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Theories of Learning) คือ พื้นฐานเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้จะเป็นหลักของการสอนและวิธีการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1.2 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เห็นชัดสามารถวัดได้สังเกตได้และทดสอบได้แนวความคิดของกลุ่มนี้ถือว่าสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้นถ้าหากได้รับการเสริมแรง แต่นักจิตวิทยาบางคนในกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วย และได้เสนอความคิดเห็นว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นถ้าหากได้รับการเสริมแรง แต่นักจิตวิทยาบางคนในกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วย และได้เสนอความคิดเห็นว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้ามีความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2523:23) ได้สรุปแนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมไว้ว่า พฤติกรรมทุกอย่างจะต้องมีสาเหตุ สาเหตุนั้นมาจากวัตถุหรืออินทรีย์ ซึ่งเรียกสิ่งเร้า (Stimulus) เมื่อมากระตุ้นอินทรีย์ จะมีพฤติกรรมแสดงออกมาเรียกว่า การตอบสนอง (Response) ซึ่งก็คือ พฤติกรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าอินทรีย์นั่นเอง

กลุ่มพฤติกรรมนิยมสามารถจำแนกทฤษฎีการเรียนรู้หลัก ๆ ได้ 3 ทฤษฎี (พรรณิ ช. เจนจิต. 2538 : 257-351)

1. Classical Conditioning หมายถึง การเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม ซึ่งมีลักษณะการเกิดตามลำดับขั้น ดังนี้

1.1 ผู้เรียนมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง โดยไม่สามารถบังคับได้ มีการสะท้อนกลับ (Reflex) ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการเรียนรู้ (Unlearned หรือ Unconditioned) เป็นไปโดยอัตโนมัติ ผู้เรียนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมได้

1.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นเพราะความใกล้ชิด และการฝึกหัดโดยการนำสิ่งเร้าที่มีลักษณะเป็นกลาง คือ ไม่สามารถทำให้เกิดการตอบสนองได้มาเป็น Conditioned Stimulus (CS) โดยนำมาควบคู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการตอบสนองในช่วงที่ผู้เรียนเกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เคยเป็นกลางนั้นเรียกว่า เกิดการเรียนรู้ ชนิดมี Conditioned

2. Operant Conditioning ทฤษฎีนี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการเสริมแรงโดย Skinner มีความคิดเห็นว่า การเสริมแรงจะมีส่วนช่วยให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะที่ว่าอัตราการแสดงการกระทำต่าง ๆ มักจะมีการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เสมอๆ พฤติกรรมใดก็ตามที่ได้เป็นการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่ว่าเป็นผลของอัตราการตอบสนองซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้เราเรียกสิ่งที่ทำให้อัตราการตอบสนองของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงนี้ว่าตัวเสริมแรง แต่ถ้าพฤติกรรมใดก็ตามไม่มีการเปลี่ยนแปลงแล้วหลักการของทฤษฎีนี้ถือว่าพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับการเสริมแรง ทฤษฎีของ Skinner นี้อาจนำมาใช้ในการวัดพฤติกรรมหรือปลูกฝังพฤติกรรมหรือ สร้างลักษณะนิสัยใหม่ ๆ ได้ วิธีการวัดพฤติกรรมนี้จำเป็นต้องใช้สิ่งเสริมแรง เข้าช่วยในระยะเวลาที่ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่จะต้องการปลูกฝังนั้นคือถ้าผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่ต้องการจะให้เกิดพฤติกรรมแล้วจะต้องรับให้รางวัลโดยทันที

3. Social Learning หรือ การเรียนรู้ทางสังคม Bandura มีความเห็นว่า คนเรียนรู้ที่จะสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ (ซึ่งตัวแบบอาจจะได้รับแรงเสริมหรือไม่ได้) กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมจะประกอบด้วย

3.1 ความใส่ใจ (Attention) จัดได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจในการเรียนรู้ โดยการสังเกตหรือเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น

3.2 การจดจำ (Retention) เมื่อผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน ผู้เรียนก็จะสามารถจดจำสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้

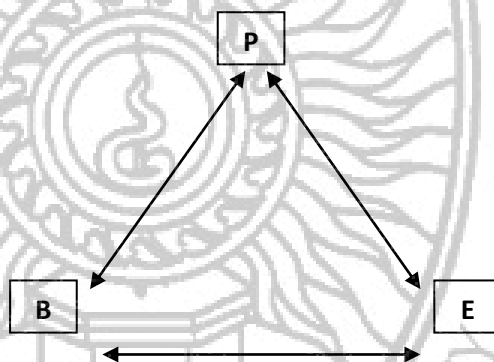
3.3 การลอกเลียนแบบ (Reproduction) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปรสภาพสิ่งที่จำได้ ออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมที่เหมือนหรือใกล้เคียงตัวแบบ

3.4 แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง การเสริมแรง ซึ่งการเสริมแรงอาจจะมาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง หรือจากการคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลเหมือนตัวแบบ (Vicarious)

หรือจากการที่ตั้งมาตรฐานด้วยตนเองและได้ให้ข้อเสนอแนะว่า พฤติกรรมทางสังคมหลาย ๆ ชนิด เช่น ความก้าวร้าวอาจจะเรียนรู้ได้โดยการเลียนแบบจากตัวแบบนอกจากนั้นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการก็สามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบ เช่น ความมานะพยายาม ความเชื่อมั่น ในตัวเองและทักษะทางสติปัญญา

1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนา เทคนิคการปรับพฤติกรรมในปัจจุบัน ทฤษฎีนี้พัฒนาโดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ซึ่งสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2550 : 47-48) ได้อ้างถึงไว้ว่า ตามแนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรานั้น เขาเชื่อว่า พฤติกรรมของคนเราไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว หากแต่มีปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะและสภาพแวดล้อม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์พฤติกรรมของมนุษย์ องค์ประกอบมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อกันและกัน

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2550 : 49) ได้อธิบายปัจจัยที่กำหนดซึ่งกันและกันและกันที่ละคู่ดังนี้ คู่แรกระหว่าง P → B แสดงให้เห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึก และการกระทำ การคาดหวัง ความเชื่อ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมายและความตั้งใจ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว กำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรม สิ่งที่บุคคลคิด เชื่อและรู้สึก จะกำหนดว่าบุคคล จะแสดงพฤติกรรมเช่นไร

การกำหนดซึ่งกันและกันของ $E \rightarrow P$ เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบุคคลและสภาพแวดล้อม ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์ และความสามารถทางปัญญาของบุคคลนั้น จะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยอิทธิพลทางสังคม

สำหรับคู่ $B \rightarrow E$ เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันของคนเรา พฤติกรรมเปลี่ยนเงื่อนไขสภาพแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมจะไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อบุคคล จนกว่าจะมีพฤติกรรมบางอย่างเกิดขึ้น

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงนั้นต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่จะต้องมามีอิทธิพลต่อกันและกัน

1.4 ทฤษฎีการกระทำทางสังคม

การกระทำทางสังคมเป็นการศึกษาการกระทำมนุษย์ ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่เปิดเผยและลึกซึ้งที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจส่วนตัว ซึ่งเกิดจากประสบการณ์โดยตรง และความเข้าใจที่เกิดแรงกระตุ้นการกระทำทางสังคม จานง อติวัฒน์สินธุ์ (2540 : 53-56) ได้กล่าวไว้มี 4 ประการ ดังนี้

1. การกระทำที่มีเหตุผล เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการเหมาะสมที่จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล
2. การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม เป็นการกระทำที่ใช้วิธีที่เหมาะสมเช่นกัน เพื่อที่จะให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตที่มีความสมบูรณ์พร้อม การกระทำเช่นนี้มุ่งไปด้านจริยธรรม ศาสนา และศีลธรรมอย่างอื่น เอกลักษณ์ไว้ซึ่งระเบียบในชีวิตที่สังคม
3. การกระทำตามประเพณี เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง ยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลักในการประพฤติกระทำตามประเพณีโดยไม่คำนึงเหตุผล
4. การกระทำที่แฝงด้วยความเสนาหา การกระทำเช่นนี้คำนึงถึงอารมณ์ และผูกพันทางจิตใจระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ ไม่คำนึงเหตุผลอย่างใดทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า การกระทำทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกด้วยการกระทำจากความเข้าใจในพฤติกรรมนั้น หรือแสดงออกเนื่องจากแรงกระตุ้นจากสิ่งรอบข้าง อันส่งผลถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่

2. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

2.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สุเมธ ตันติเวชกุล : 2552) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ยัง ได้รับการเชิดชูสูงสุด จากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟี อันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The Human Development Lifetime Achievement Award แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู้หมู่บ้าน และสู้เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ โดยที่องค์การสหประชาชาติได้สนับสนุนให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิก 166 ประเทศยึดเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (คลังปัญญาไทย : 2550)

2.2 การพัฒนาชีวิตโดยเศรษฐกิจพอเพียง

คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มี 4 ประการ คือ

ประการที่ 1 คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่ 2 คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจจะความดีนั้น

ประการที่ 3 คือ ความอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่ 4 คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคง ก้าวหน้าต่อไปได้ด้วยเหตุที่คนแต่ละคนมีชีวิตแตกต่างกันไปตามแบบแผนของสังคมที่สลับซับซ้อน เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา แต่ทุกคนก็ยังมีความต้องการที่ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยเฉพาะคนไทยที่อยู่ในประเทศไทยนั้น ยังมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงชี้แนะและมอบแนวทางในการดำรงชีวิตในทางสายกลางที่สมดุล คือ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม ที่เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียง ชีวิตความเป็นอยู่ของคนเกี่ยวข้องกับทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่แต่ละคนมีระดับความต้องการไม่เท่ากัน เพราะแต่ละคนย่อมมีโอกาสของการพัฒนาการที่แตกต่างออกไป เช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การสร้างรายได้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันด้านสังคมเริ่มต้นจากการดำรงชีวิตจะมองถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง ความร่วมมือของคนในครอบครัวและคนรอบข้าง สมาชิกในสังคมยอมรับ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร : 2552)

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจวัฒนธรรม

ประเวศ วะสี (2541 : 20) ได้กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพื้นฐาน หรือเศรษฐกิจชุมชน หรือเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2540 นั้น มีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังนี้

เศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทำนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็ง ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมก็คือชุมชน เพราะฉะนั้น เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชน คือ อย่างเดียวกัน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติพอเพียง มีความรักพอเพียง มีปัญหาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล จะเรียกว่าเศรษฐกิจสมดุลก็ได้ เมื่อสมดุลก็เป็นปกติ สบายไม่เจ็บป่วย ไม่วิกฤต เศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชนล้วนมุ่งไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี ได้กล่าวในการบรรยายเศรษฐกิจพอเพียง ข้อเสนอสู่การปฏิบัติในหนังสือมิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ ดังนี้

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำการเกษตรผสมผสานซึ่งได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย เศรษฐกิจความสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจของจังหวัดตากที่ไม่กระทบกระเทือนจากฟองสบู่แตก ไม่มีคนตกงาน เพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ ทำการประมง และการท่องเที่ยว

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ชู้วราบ เดี่ยวจนเดี่ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประชาชนมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เกิดขึ้น ทำให้เสียสุขภาพจิต เครียด เพี้ยน รุนแรง มา้วตัวตาย ติดยา แต่เศรษฐกิจที่มั่นคงนั้นจะทำให้ไม่เกิดปัญหาต่างๆ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2. **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง : 2548)

ภาพที่ 2 แผนผังแสดงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ประเทศไทยกับเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

“โลกาวิวัฒน์” สร้างระบบทุนนิยมโดยใช้กลไกตลาดเพื่อสร้างรายได้เปรียบเทียบการแข่งขัน โดยเน้นเศรษฐกิจเป็นตัววัดปัจจัยของการเจริญเติบโต และการแสดงว่าประเทศพัฒนาจะใช้รายได้ประชาชาติต่อหัวเป็นตัวตัดสิน ดังนั้นจึงเกิดสิ่งที่เรียกว่าการแข่งขัน การชิงไหวชิงพริบ การแย่งแย่ง เพื่อให้นำมาซึ่งความร่ำรวยของประเทศตน สิ่งที่เป็นผลพวงตามมาก็คือ ทรัพยากรของโลกถูกทำลายโดยน้ำมือมนุษย์ เพื่อที่จะสนองความต้องการ ความยิ่งใหญ่ จนเกิดภาวะเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและสภาพจิตใจ และเกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย โดยเฉพาะปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น การเกิดมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม การเกิดภัยธรรมชาติ เนื่องจากมนุษย์บุกรุกทำลายป่า ปัญหาสังคม ยาเสพติด อาชญากรรม และตามมาด้วยโรคภัยไข้เจ็บอีกมากมาย แม้แต่ประเทศไทยเอง ก็ได้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้ในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นการบริโภค การแต่งกาย ความเป็นอยู่ บนพื้นฐานของความฟุ้งเฟ้อหรูหรา นิยมวัตถุจนเกิดเป็นวัฒนธรรมบริโภคนิยม วัตถุนิยมส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม จนสภาพสังคมไทยตกอยู่ในสภาพเลวร้าย วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้แทบจะไม่หลงเหลือให้ชื่นชม คนไทยเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว สังคมที่มีมิตรไมตรีความเอื้ออาทรต่อกันเหลือน้อยเต็มทน เพราะต้องแข่งขัน แย่งแย่งเพื่อความอยู่รอด รัฐบาลเองก็บริหารประเทศโดยใช้ระบบทุนนิยม มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนจากต่างประเทศใช้เงินมากมายในการที่จะต้องซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เป็นการก่อหนี้จำนวนมหาศาล ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย เพราะต้องนำไปในการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม รัฐบาลให้ความสำคัญกับภาคเกษตรที่ถือเป็นหัวใจและสิ่งที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่บรรพกาลน้อยมาก ประเทศจึงมีสภาพเศรษฐกิจที่คลอนแคลนไม่มั่นคง ไม่สามารถยืนบนขาตัวเองได้ เพราะต้องพึ่งพาต่างประเทศ ถ้าคนไทยยังคงอยู่ในสภาพนี้ต่อไปก็คงจะถึงเวลาที่ประเทศจะต้องประสบกับความ “ล้มสลาย” ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้เล็งเห็นถึงสิ่งเหล่านี้ จึงได้สร้างทฤษฎีใหม่ขึ้นมา คือ “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้ประเทศรอดพ้นและยืนหยัดภายใต้กระแสโลกาวิวัฒน์ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง เพื่อเป็นหนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (พิสิฐ ลี้อาธรรม : 2549) เศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่หมายความว่า การกระเปียดกระเสียจนเกินสมควร หากแต่อาจพุ่มเฟิยได้เป็นครั้งคราวตามอัธภาพ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามาได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

เราคงต้องกลับมามองตัวสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ประเทศชาติของเราไม่สามารถที่จะไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ดังนี้

3.1 ความต้องการการบริโภคสินค้าและบริการที่ไม่สมเหตุสมผล พุ่มเฟิยเป็นเหตุให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตและบริการที่เกินพอดี เกินความต้องการของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีของเหลือทิ้งเป็นมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมมาก และทำให้คุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดสมดุล แม้จะส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจก็ตาม

3.2 การที่ชุมชนไม่เข้มแข็ง รับวัฒนธรรมและแนวความคิดผิด ๆ มาจากต่างประเทศเกี่ยวกับความพุ่มเฟิย วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ทั้งยังขาดการอบรม ละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ทำให้สังคมเปลี่ยนเป็นสังคมบริโภค กอบโกย สะสม เกิดการลงทุนทางธุรกิจที่สูญเปล่า ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจเกิดความขัดแย้งทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรุนแรง

3.3 การเคลื่อนย้ายทุนจากต่างประเทศ ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันและเครือข่ายทางธุรกิจของประเทศ วิฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปลายปี 2540 เป็นบทเรียนที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจที่พึ่งพิงอยู่กับทุนต่างประเทศโดยขาดรากฐานที่มั่นคงภายใน ทำให้เกิดการล่มสลายของระบบอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นอกจากนั้นการเปิดรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานมาก เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและกระดาษ โดยไม่มีกลไกหรือมาตรการที่เข้มแข็งในการตรวจสอบผลกระทบของอุตสาหกรรมเหล่านี้ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

3.4 นโยบายการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐในอดีต ทำให้มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่จำนวนมาก โดยขาดการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรเป็นฐานการผลิตอย่างฟุ่มเฟือย เกินอัตราการฟื้นตัวของระบบธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของระบบนิเวศ

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างมาก เพราะนำเอาวัฒนธรรมตะวันตก และระบบทุนนิยมเข้ามาบริหารประเทศ ทำให้เกิดสภาพที่เสื่อมโทรมแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม คุณภาพชีวิต ศิลธรรม คุณธรรม ถือเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง รัฐบาลจึงต้องตระหนักถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงนโยบายของรัฐให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานสากล ก็จะนำมาซึ่ง

ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการลดมลพิษและของเสียที่เกิดจากภาคการผลิต อันจะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลับสู่สมดุลเดิม ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและเศรษฐกิจของประเทศระยะยาว และรักษาต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ได้อย่างยั่งยืนสำหรับคนรุ่นต่อไป รัฐบาลจะต้องใช้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ค่านิยม และประเพณีอันดีงามของชุมชน และต้องรักษาระบบเศรษฐกิจโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น ให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนโดยแท้จริง (อิทธิพล : 2552)

4. การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริ หรือพระบรมราโชวาทในด้านต่างๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้ แนวพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงสำหรับสังคมแต่ละระดับสามารถสรุปได้ดังนี้ (ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ : 2545)

4.1 ระดับบุคคล ครอบครัว

4.1.1 สามารถให้ตนเองเป็นที่พึ่งแห่งตนใน 5 ด้าน ได้แก่

4.1.1.1 ความพอดีด้านจิตใจ ต้องเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

4.1.1.2 ความพอดีด้านสังคม ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนรู้จักฝึกกำลังและที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคง และแข็งแรง

4.1.1.3 ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป

4.1.1.4 ความพอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเองและสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

4.1.1.5 ความพอดีด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน

4.1.2 รู้จักคำว่า “พอ” และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

4.1.3 พยายามพัฒนาตนเองเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความชำนาญ

4.1.4 มีความสุขและความพอใจกับชีวิตที่พอเพียง ยึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

4.2 ระดับชุมชน ประกอบด้วย บุคคล ครอบครัวที่มีความพอเพียงแล้ว

4.2.1 รวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยอาศัยภูมิปัญญาและความสามารถของตนและชุมชน

4.2.2 มีความเอื้ออาทรระหว่างสมาชิกชุมชนทำให้เกิดพลังทางสังคมพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ

4.3 ระดับรัฐหรือระดับประเทศ ประกอบด้วย สังคมต่างๆ ที่เข้มแข็ง

4.3.1 ชุมชน สังคมหลาย ๆ แห่งร่วมมือกันพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4.3.2 วางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียงและพร้อมก่อน จึงค่อยๆ ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญขึ้นเป็นลำดับๆต่อไป

4.4 ระดับนักธุรกิจ

4.4.1 ขอมรับการมีกำไรในระดับพอประมาณ (Normal Profit) และมีเหตุผลที่พอเพียงต่อธุรกิจที่ลงทุน หรือผู้ถือหุ้นและต้องไม่เป็นการแสวงหากำไร โดยการเอาเปรียบผู้บริโภคหรือผิดกฎหมาย

4.4.2 ไม่ปฏิเสธการส่งออก แต่ต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเพื่อให้พร้อมรับต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยระลึกเสมอว่าการจะก้าวให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องอาศัยความรู้รอบรอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง

4.4.3 สามารถกู้เงินมาลงทุนได้เพื่อทำรายได้และต้องสามารถใช้หนี้ได้

4.4.4 ต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต เพียร อดทนและรับผิดชอบต่อ

4.4.5 สังคม โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุง

4.4.6 สินค้า และคุณภาพให้ทันกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลง ทางเทคโนโลยี

4.4.7 รักษาความสมดุลในการแบ่งปันผลประโยชน์ของธุรกิจในระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ได้แก่ พนักงาน บริษัทผู้บริโภคและสังคมโดยรวม

4.5 ระดับนักการเมือง

4.5.1 การกำหนดนโยบายการออกกฎหมายและข้อบัญญัติต่างๆ หรือดำ เนินวิถีทางการเมืองให้ยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง และผลประโยชน์ของส่วนรวม

4.5.2 มีทัศนคติและความคิดที่ดี บนพื้นฐานของความพอเพียงสุจริต มีความเพียร และมีสติในการทำกิจการต่างๆ ตัวอย่างการกำหนดนโยบายการเงินการคลัง ได้แก่ ความพอดี เช่น กำหนดเป้าหมายปริมาณเงินต้องไม่มากเกินไปจนเป็นผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและไม่น้อยเกินไปจนทำให้เศรษฐกิจชะงัก

4.5.3 ความมีเหตุมีผลและความคล่องตัว ต้องสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีเหตุมีผลและคล่องตัวระมัดระวังการเปลี่ยนแนวนโยบายการเงินการคลังต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยประเมินสถานการณ์อย่างรอบคอบการป้องกันปัญหาก่อนที่จะรุนแรงขึ้น ต้องพิจารณาถึงปัญหาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

4.6 ระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4.6.1 ต้องมีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและ ความรอบคอบ

4.6.2 การจัดเตรียมนโยบาย แผนงานหรือโครงการต่างๆ ต้องสอดคล้อง กับเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ และจิตใจควบคู่กันไป

4.7 ระดับครูอาจารย์

4.7.1 ถ่ายทอด ปลุกฝังความรู้ความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เด็กและเยาวชน สอนให้คิดเป็นเข้าใจในหลักเหตุผล มีความคิดในเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศีลธรรมและการ พัฒนาจิตใจควบคู่กันไป

4.8 ระดับคนทุกวัยทุกศาสนา

4.8.1 ดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง การคิดพึ่งพาตนเองและพึ่งพาอาศัยกัน และกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

4.8.2 ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงสอดคล้องกับหลักคำสอนของทุกศาสนาที่ให้ดำเนินชีวิต ตามกรอบคุณธรรมไม่ทำอะไร ที่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น

4.8.3 ไม่ฟุ้งเฟ้อหรือทำอะไรที่เกินตน

4.8.4 รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมและกำลังความสามารถของ ตน

4.8.4 ดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง คือ คำนึงถึงความพอดีไม่มากเกินไป หรือน้อยเกินไป

5. ทฤษฎีใหม่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2538 ณ ศาลาดุสิดาลัย มีความตอนหนึ่ง ดังนี้ (มูลนิธิชัยพัฒนา : 2553)

"การทำทฤษฎีใหม่นี้มิใช่ของง่ายๆ แล้วแต่ที่ แล้วแต่โอกาส และแล้วแต่งบประมาณ เพราะว่าเดี๋ยวนี้ประชาชนทราบถึงทฤษฎีใหม่นี้กว้างขวางและแต่ละคนก็อยากได้ให้ทางราชการอุดหนุนแล้วช่วย แต่มันไม่ใช่สิ่งง่ายนัก บางแห่งขาดแล้วไม่มีน้ำ แม้จะมีฝนน้ำก็อยู่ไม่ได้ เพราะว่ามันเร็วหรือบางทีก็เป็นทีที่รับน้ำไม่ได้ ทฤษฎีใหม่นี้จึงต้องมีพื้นที่ที่เหมาะสมด้วยฉะนั้น การที่ปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่หรืออีกนัยหนึ่ง ปฏิบัติเพื่อหาน้ำให้เกษตรกร เป็นสิ่งที่ไม่ใช่ง่าย ต้องช่วยกันทำ"

ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีต จนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำ เพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขต ที่มีฝนค่อนข้างน้อยและส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูก ได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหาย อันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศและฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็มี

ขนาดเพียงพอ หรือมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาให้น้ำใช้ไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการด้วยเหตุนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบากดังกล่าว ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติ โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำ ได้โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า **"ทฤษฎีใหม่"** เป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีดังนี้

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็ก ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
2. มีการคำนวณโดยหลักวิชาการ เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียง ต่อการเพาะปลูกได้ตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบ สำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยมีถึง 3 ขั้นตอนปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียว

5.1 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง

5.1.1 การจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน สำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สาม ประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย พื้นที่ส่วนที่สี่ ประมาณ 10% เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์และโรงเรียนอื่น ๆ

5.1.2 หลักการและแนวทางสำคัญ

5.1.2.1 เป็นระบบการผลิตแบบพอเพียง ที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ชุมชนต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำนองเดียวกับการ "ลงแขก" แบบดั้งเดิม เพื่อลดค่าใช้จ่าย

5.1.2.2 เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค ดังนั้นจึงประมาณว่าครอบครัวหนึ่งทำนา 5 ไร่ จะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เพื่อยึดหลักพึ่งตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2.3 ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกันที่ดินส่วนหนึ่งไว้ขุดสระน้ำ โดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี ทั้งนี้ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ ฉะนั้น เมื่อทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่หรือไม้ผลอีก 5 ไร่ (รวมเป็น 10 ไร่) จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ดังนั้น หากมีพื้นที่ 15 ไร่ จึงมีสูตรคร่าวๆว่า แต่ละแปลงประกอบด้วยนา 5 ไร่ พืชไร่พืชสวน 5 ไร่ สระน้ำ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร จุประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็น ปริมาณน้ำที่เพียงพอที่จะสำรองไว้ใช้ยามฤดูแล้ง ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 2 ไร่ รวมทั้งหมด 15 ไร่

5.1.2.4 การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราถือครองที่ดินถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 ไปเป็นเกณฑ์ปรับใช้ได้ กล่าวคือ 30% ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืช น้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉด ฯลฯ ได้ด้วย) 30% ส่วนที่สอง ทำนา 30% ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผัก สมุนไพร เป็นต้น) 10% สุดท้าย เป็นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตรหรือหลักการโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมโดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝนและสภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีภาคใต้ที่มีฝนตกชุกกว่าภาคอื่น หรือหากพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำมาเดิมสระได้ต่อเนื่อง ก็อาจลดขนาดของบ่อหรือสระน้ำให้เล็กลง เพื่อเก็บพื้นที่ไว้ใช้ประโยชน์อื่นต่อไปได้

5.2 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นที่หนึ่งในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ฉะนั้น เกษตรกรก็จะพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นพอกอยู่พอกิน เพื่อให้มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรที่จะต้องดำเนินการตามขั้นที่สอง และขั้นที่สาม ต่อไปตามลำดับ ดังนี้คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูป กลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

5.2.1 การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ซลประทาน ฯลฯ) เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขึ้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

5.2.2 การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต) เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าว ร่วมกัน การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลง

5.2.3 ความเป็นอยู่(กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ) ในขณะเดียวกันเกษตรกร ต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

5.2.4 สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้) แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

5.2.5 การศึกษา (โรงเรียน ศูนย์การศึกษา) ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

5.2.6 สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว กิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

5.3 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัท ห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

5.3.1 เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

5.3.2 ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)

6.4.3 เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ ราคาขายส่ง)

5.3.4 ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น)

5.4 ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ นั้น พอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ได้ ดังนี้

5.4.1 ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่สภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้

5.4.2 ในหน้าแล้งมีน้ำน้อยก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระ มาปลูกพืชผักต่าง ๆ ได้ แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ โดยไม่ต้องเปิดเขื่อนชลประทาน

5.4.3 ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ ให้ร่ำรวยขึ้นได้

5.4.4 ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัว และช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

5.5 ข้อสำคัญที่ควรพิจารณาในทฤษฎีใหม่

5.5.1 การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่นั้น มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้นเกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย

5.5.2 การขุดสระน้ำนั้น จะต้องสามารถเก็บกักน้ำได้ เพราะสภาพดินในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ดินร่วน ดินทราย ซึ่งเป็นดินที่ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ หรือเป็นดินเปรี้ยว ดินเค็ม ซึ่งอาจจะไม่เหมาะกับพืชที่ปลูกได้ ฉะนั้น จะต้องพิจารณาให้ดีและควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน

5.5.3 ขนาดของพื้นที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดและคำนึงจากอัตรา การถือครองที่ดิน ถัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ แต่ให้พึงเข้าใจว่าอัตราส่วนเฉลี่ยขนาดพื้นที่นี้มีใช้ หลักตายตัว หากพื้นที่การถือครองของเกษตรกรจะมีน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ ก็สามารถนำอัตราส่วน นี้ (30:30:30:10) ไปปรับใช้ได้

5.5.4 การปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าวซึ่งเป็นพืชหลัก ไม้ผล พืชผัก พืชไร่ และพืช สมุนไพร อีกทั้งยังมีการเลี้ยงปลา หรือสัตว์อื่น ๆ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาบริโภคได้ตลอดทั้งปี เป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการอาหารสำหรับครอบครัวได้

5.5.5 ความร่วมมือร่วมใจของชุมชน จะเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติตามหลักทฤษฎี ใหม่ เช่น การลงแรงช่วยเหลือกัน หรือที่เรียกว่าการลงแขก นอกจากจะทำให้เกิดความรักความ สามัคคีในชุมชนแล้ว ยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานได้อีกด้วย

5.5.6 ในระหว่างการขุดสระน้ำ จะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก หน้าดินซึ่งเป็นดินดีควรนำไปกองไว้ต่างหาก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่าง ๆ ในภายหลัง โดยนำมาเกลี่ยคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี ซึ่งอาจนำมาถมทำขอบสระน้ำหรือยกร่องสำหรับปลูกไม้ผล

5.6 พืชที่ควรปลูกสัตว์ที่ควรเลี้ยงในทฤษฎีใหม่

5.6.1 ไม้ผลและผักยืนต้น : มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ละมุด ส้ม กล้วย น้อยหน่า มะละกอ กะทอน แคนกัน มะรุ้ม สะเดา จี๋เหล็ก กระถิน เป็นต้น

5.6.2 ผักล้มลุกและดอกไม้ ได้แก่ มันเทศ เผือก ถั่วฝักยาว มะเขือ มะลิ ดาวเรือง บานไม่รู้โรย กุหลาบ รัก และช่อนกลิ่น เป็นต้น

5.6.3 เห็ด ได้แก่ เห็ด เห็ดนางฟ้า เห็ดฟาง เห็ดเป่าฮื้อ เป็นต้น

5.6.4 สมุนไพรและเครื่องเทศ ได้แก่ หอม พริกไทย บุก บัวบก มะเกลือ ชุมเห็ด หญ้าแฝก และพืชผักบางชนิดเช่น กระเพรา โหระพา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้ เป็นต้น

5.6.5 ไม้ใช้สอยและเชื้อเพลิง ได้แก่ ไม้ มะพร้าว ตาล มะขามเทศ สะแก ทองหลาง จามจุรี กระถิน ยูคาลิปตัส สะเดา จี๋เหล็ก ประดู่ ชิงชัน และยางนา เป็นต้น

5.6.6 พืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย มัน ลำปะหูลัง ละหุ่ง นุ่น เป็นต้น พืชไร่หลายชนิดอาจเก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตยังสดอยู่ และจำหน่ายเป็นพืชประเภทผักได้และมีราคาดีกว่าเก็บเมื่อแก่ พืชไร่เหล่านี้ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย และมันลำปะหูลัง เป็นต้น

5.6.7 พืชบำรุงดินและพืชคลุมดิน : ถั่วมะแฮะ ถั่วสามาด้า โสนแอฟริกัน โสนพื้นเมือง ปอเทือง ถั่วพริ้ว จี๋เหล็ก กระถิน รวมทั้งถั่วเขียว และถั่วพุ่ม เป็นต้น

หมายเหตุ : พืชหลายชนิดใช้ทำประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งชนิด และการเลือกปลูกพืชควร เน้นพืชยืนต้นด้วย เพราะการดูแลรักษาในระยะหลังจะลดน้อยลง มีผลผลิตทยอยออกตลอดปี หากเลือกพืชยืนต้นชนิดต่าง ๆ กัน และให้ความร่มเย็นและชุ่มชื้นกับที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

5.6.8 สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ได้แก่ สัตว์น้ำ เช่น ปลาไน ปลานิล ปลาตะเพียนขาว ปลาดุก เพื่อ เป็นอาหารเสริมประเภทโปรตีน และยังสามารถนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย ในบางพื้นที่สามารถเลี้ยงกบได้ สุกรหรือ ไก่ เลี้ยงบนขอบสระน้ำ ทั้งนี้มูลสุกรและไก่สามารถนำมาเป็นอาหารปลา บางแห่งอาจเลี้ยงเป็ดได้

5.7 ข้อคิดในการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่

ตารางที่ 1 แสดงข้อคิดในการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่สิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ

ควรทำ	ไม่ควรทำ
1. ปรับอัตราส่วนที่กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ และสภาพแวดล้อม (30:30:30:10) 2. ต้องปลูกข้าวให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนตลอดทั้งปี 3. ควรศึกษาสภาพดินก่อนดำเนินการขุดสระว่า จะสามารถเก็บกักน้ำได้หรือไม่ โดยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ 4. ควรนำหน้าดินจากการขุดสระน้ำ ไปถมไว้ในบริเวณที่จะทำการเพาะปลูก 5. ควรปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร บริเวณที่ว่างรอบบ้าน เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารในครัวเรือน 6. ควรเลี้ยงสัตว์ที่เกื้อกูลต่อกันและกัน เช่น ไก่	1. อย่าคิดว่าถ้ามีพื้นที่เกษตรน้อยกว่าหรือมากกว่า 15 ไร่ จะทำทฤษฎีใหม่ไม่ได้ 2. ไม่ควรเสียขายที่ดินส่วนหนึ่งที่จะต้องนำมาขุดเป็นสระน้ำ และถ้ามีสระน้ำอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องขุดสระใหม่ เพียงแต่ปรับปรุงให้สามารถเก็บกักน้ำได้ 3. อย่าทำลายหน้าดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในขณะที่ขุดสระน้ำ ไม่ควรปลูกพืชหรือไม้ยืนต้นที่ต้องการน้ำมากบริเวณคันขอบสระน้ำ 4. ไม่ควรปลูกพืชหรือไม้ยืนต้นที่ต้องการน้ำมากบริเวณคันขอบสระน้ำ 5. ไม่ควรปลูกพืชเพียงชนิดเดียว

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ควรทำ	ไม่ควรทำ
- เปิด หรือห่ม บริเวณขอบสระน้ำ หรือบริเวณบ้าน 7. ควรเลี้ยงปลาในสระน้ำ เพื่อการบริโภคอาหารโปรตีนแล้ว และยังสามารถขายเป็นรายได้เสริมของครอบครัวอีกด้วย 8. ควรปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายรอบคันขอบสระน้ำ	6. หากดำเนินการด้านการเกษตรกรรมอื่นให้ได้ผลอยู่แล้ว ไม่ควรปรับเปลี่ยนมาทำทฤษฎีใหม่ เพราะไม่จำเป็น 7. หากสภาพภูมิประเทศไม่เหมาะสม ทำทฤษฎีใหม่ไม่ได้ ก็ต้องหาหนทางอื่นที่เหมาะสมต่อไป อย่าท้อถอยและเกียจคร้าน

ที่มา (มูลนิธิชัยพัฒนา : 2553)

5.8 ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปรียบเทียบทฤษฎีใหม่กับเศรษฐกิจพอเพียง

5.8.1 กรอบการเปรียบเทียบ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาหรือกรอบแนวคิดที่ชี้นำ

หลักการ และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ ในแง่ที่ว่า แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่นั้น เป็นตัวอย่างภาคปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตร อนึ่ง ทั้งทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นๆ ได้ นอกเหนือจากภาคเกษตรกรรม หรือแม้แต่ในประเทศอื่นๆ ที่มีปัญหาคล้ายกับประเทศไทย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีอยู่ 2 แบบ คือมีทั้งเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานและแบบก้าวหน้าเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่โลภมากและไม่เบียดเบียนคนอื่น เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ การแลกเปลี่ยน ร่วมมือ ช่วยเหลือกันเพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชน และสังคมให้เจริญอย่าง

5.8.2. การเปรียบเทียบทฤษฎีใหม่ขั้นต่างๆ และเศรษฐกิจพอเพียงแบบต่างๆ การพึ่งตนเองได้และพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกร ตรงกับ ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน กล่าวคือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ทั้งทางกายและใจ ตนเองและครอบครัวมีความพอเพียงในการดำรงชีวิต ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น ทำให้ไม่เป็นหนี้เป็นสิน และไม่จำเป็นต้องเบียดเบียนผู้อื่น หากแต่สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความ ต้องการในปัจจัยสี่ ของตนเองและครอบครัวได้อย่างพอเพียง การพึ่งตนเองได้และพอเพียงในระดับชุมชน ตรงกับ ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 และเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวมีความพอเพียง ขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะทำให้ครอบครัวต่างๆ เหล่า นั้นหันมารวมกลุ่ม เพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวมตามกำลังและความสามารถของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ ชุมชนโดยรวมเกิดความพอเพียงในการดำเนินชีวิตและมีชีวิตที่สมดุลอย่างแท้จริงการพึ่งตนเองได้และพอเพียงในระดับประเทศ ตรงกับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 และเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับนี้เป็นผลมาจากการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในระดับหนึ่งของชุมชนต่างๆ ที่ เมื่อสมาชิกในชุมชนเหล่านั้นมีความพอเพียงแล้ว ชุมชนเหล่านั้นจึงคิดสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาและบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมกันลงมือ ทำการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่ที่ประกอบด้วยชุมชนต่างๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นประเทศแห่งความพอเพียงได้ในที่สุด (ถวิล มนัสน้อม : 2544)

5.9 การประยุกต์ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง

การสัมมนาของสถาบันราชภัฏในปี 2545 นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ได้นำเสนอการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่างๆ โดยในการสัมมนาครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาใช้คำว่า ทฤษฎีใหม่ในความหมายเดียวกับเศรษฐกิจ พอเพียง ไม่ได้มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจนดังเช่นในรายงานฉบับนี้ ซึ่งสรุป สาระสำคัญของการสัมมนาได้ 9 ด้าน ดังนี้

5.9.1 ด้านความคิด ทฤษฎีใหม่มีลักษณะเป็นพหุนิยม ยอมรับการดำรงอยู่ของสิ่งที่แตกต่าง และเป็นทฤษฎีแบบองค์รวม เพราะมีหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และปรัชญา การดำรงชีวิต ดังเช่นที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541 : 8) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีใหม่ว่า เป็นแนวพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด 9 ประการ คือ

5.9.1.1 เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นพหุความคิดแบบตะวันตก ซึ่งมี อิทธิพลต่อทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติทางการพัฒนา

5.9.1.2 เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นพหุความคิดแบบวิภาษวิธี (Dialectical) ซึ่งถือว่า มี Thesis-antithesis-synthesis ที่เชื่อว่าสิ่งที่มีคุณลักษณะเหนือกว่า เมื่อมีความขัดแย้งกับสิ่งที่ด้อยกว่า ก็จะมีผลปรับเปลี่ยนให้ธาตุเดิมแปรผันในเชิงคุณภาพไปเป็นสิ่งที่มีคุณลักษณะใหม่ ในแง่ที่ว่า ทฤษฎีใหม่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของธาตุหรือสิ่งที่แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง

5.9.1.3 เป็นแนวคิดที่ปฏิบัติให้เห็นจริงได้

5.9.1.4 เป็นทฤษฎีที่มีความง่าย ไม่ซับซ้อน คนในทุกระดับสามารถเข้าใจได้ เข้าถึงและนำไปทำให้เห็นผลจริงทาง ปฏิบัติได้

5.9.1.5 เป็นทฤษฎีอาศัยประสบการณ์ของประเทศไทยและลักษณะทางสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและลักษณะเด่นของความเป็นไทยเป็นพื้นฐาน ในการนำมารวมกันขึ้นเป็นทฤษฎีใหม่

5.9.1.6 เป็นแนวคิดที่สมสมัยและเหมาะสมกับจังหวะเวลา ในการ เตือนให้ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศมีสติและระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่างๆ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ

5.9.1.7 เป็นแนวคิดที่แฝงไว้ซึ่งปรัชญาในการดำรงชีพและดำรงชาติ ไม่ใช่เป็นเพียงทฤษฎีทางเศรษฐกิจอย่างเดียวแต่เป็นทฤษฎีแบบบูรณาการ

5.9.1.8 เป็นแนวคิดที่มีพลังในการกระตุ้นผู้ยากไร้ เพราะ ผู้ปฏิบัติสามารถมี

ความสุขได้ตามอัตภาพที่เหมาะสมกับสถานะของตน

5.9.1.9 เป็นแนวคิดที่ปลอดจากการเมือง ผลประโยชน์และอุดมการณ์ จึงเป็นแนวคิดที่มีความเป็นสากล

5.9.2 ด้านการเมือง การบริหาร และการปกครอง เป็นกลไกการพัฒนาทางการเมืองของประเทศที่เข้มแข็ง เพราะ ยึดหลักการ ของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังเช่นที่ อนันต์ อนันตกุล (2541 : 15) กล่าวถึง ทฤษฎีใหม่ตาม แนวพระราชดำริ โดยพิจารณาจากมิติด้านการเมืองว่า “เป็นปรัชญาการพัฒนา และเป็นพันธกิจแห่งชาติ ที่ทุกฝ่ายสามารถนำมายึดถือปฏิบัติ เพื่อตอบสนองให้เป็นไปตาม เป้าหมายและค่านิยมแห่งชาติ ที่สำคัญคือ จะเป็นกลไกการพัฒนาทางการเมืองของประเทศที่เข้มแข็ง เพราะยึด หลักการของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาบนพื้นฐาน ภูมิรัฐศาสตร์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างพลังประชาชน และการส่งเสริมการพัฒนาทุนทางสังคม ในการบริหารโครงการ จะต้องมีหลักการบริหารจัดการที่ดี

5.9.3 ด้านการพัฒนาลังคม ทฤษฎีใหม่มองสังคมอย่างเป็นองค์รวม ไม่แยกการพัฒนาเป็นส่วนๆ ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนจิตสำนึกของคน ดังที่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (2541 : 16) กล่าวว่า “ทฤษฎีใหม่มีความลึกซึ้ง และเป็นแก่นแห่งการพัฒนาอย่าง แท้จริง ไม่ใช่เพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับชุมชน เกี่ยวข้องกับชนบท เกี่ยวเนื่องกับการผลิต เกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจ เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิต วิถีวัฒนธรรม เกี่ยวเนื่องกับประเพณีท้องถิ่น เกี่ยวเนื่องกับความมั่นคง เกี่ยวเนื่องกับวิทยาศาสตร์ เกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติ เกี่ยวเนื่องกับการปกครอง เกี่ยวเนื่องกับการรวมตัวของ สมาชิกในครอบครัว และที่สำคัญที่สุดคือ เกี่ยวเนื่องกับวิถี คิดและจิตสำนึกของคน ทั้งนี้เพราะปรัชญาแห่งทฤษฎีใหม่ เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ที่สุด เป็นการมองสังคมอย่างเป็นองค์รวม ไม่แยกการพัฒนาออกเป็นส่วนๆ”

5.9.4 ด้านการวางผังภาคและเมือง สามารถนำไปสู่การปฏิบัติตามหลักวิชาการวางผังภาค ผังเมือง และผังชนบท โดย ชลิตภากร วีรผล (2541 : 16) ได้เสนอตัวอย่างแผนพัฒนาสาขาต่างๆ รวม 4 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาสาขาการอนุรักษ์พื้นที่เกษตรตามทฤษฎีใหม่ (Agricultural Conservation Plan) แผนพัฒนาสาขาการจัดตั้งชุมชนชนบท ภายใต้การพัฒนา หน่วยพื้นที่รวมกิจกรรมอนेกประสงค์ แผนพัฒนาสาขาการปรับปรุงพื้นที่ถือครองทำการเกษตร และแผนพัฒนาสาขา การจัดตั้งชุมชนเกษตรกรใหม่ตามทฤษฎีใหม่ เพื่อพัฒนา การเกษตรยั่งยืน

5.9.5 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน แหล่งน้ำ การผลิตธัญญาหาร และการเพาะพันธุ์พืช ดังมีวิธีการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบประชารัฐตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ ตามที่ รัชชัช สันติสุข (2541 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า “ต้องเปลี่ยนความต้องการจากส่วนเกินของ ชีวิตมาเป็น การบริโภคเพื่อความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ต้องวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินทั้งในระดับชุมชนและครัวเรือน เพื่อผลิตอาหารจากเกษตรกรรม และใช้เป็นที่อยู่อาศัย วางแผนเรื่องแหล่งน้ำทั้งในระดับชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อการบริโภคการเกษตร วางแผนการผลิตธัญญาหารเพื่อการ บริโภคของคนและสัตว์ให้พอเพียงเพื่อลดการนำเข้าจากภายนอก วางแผนการผลิตอาหารเพื่อบริโภคและเพื่อเป็นรายได้ โดยปลูกในรูปแบบผสมผสานวางแผนการเลี้ยงสัตว์อย่างบูรณาการและพึ่งตนเองเรื่องอาหารสัตว์ วางแผน การเพาะเลี้ยง ขยายพันธุ์พืช สัตว์ การเลี้ยงดูและ บำรุงรักษา รวมทั้งให้ผนวกความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และ การจัดการความสมดุลของธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า การจัดการพันธุ์พืช-สัตว์ ในรูปการผลิตแบบผสมผสานอย่างสมดุล”

5.9.6 ด้านการเกษตรและการอนุรักษ์พืช การประยุกต์ใช้หลักการ เกษตรทฤษฎีใหม่

สามารถประยุกต์หรือดัดแปลงใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละสภาพพื้นที่ ไม่มีสูตรตายตัว โดยต้องมีการใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นผสมผสานกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ดังเช่นที่ สุธรรม อริกุล (2541 : 18) ให้ความเห็นว่า “การเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้เกิดความหลากหลายในแมลงและโรคที่เกิด ซึ่งมีทั้งคุณและโทษมีวัฏจักรแห่งสมดุลธรรมชาติที่สลับซับซ้อน ดังนั้นการบริหารและการจัดการศัตรูพืช โดยพึ่งพาตนเองนั้น ต้องใช้ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นผสมผสานกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ ใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความสมดุลแห่งธรรมชาติ พร้อมทั้งอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไปได้”

5.9.7 ด้านการดำเนินชีวิต การดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ เป็นการ

ดำเนินชีวิตที่ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลคุ้มค่าที่สุด ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง และมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังเช่นที่สุเมธ ดันติเวชกุล (2541 : 19-20) ได้กล่าวถึงการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำรงสำหรับ เกษตรกรซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักทฤษฎีใหม่ โดยให้เกษตรกร ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ประหยัด ขกเลิกที่จะแก่งแย่งชิงดีกันในการดำเนินชีวิต และให้รู้จักขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้ให้เพิ่มพูนในระดับที่สามารถพึ่งพาตนเองต่อไปได้ ขณะที่บุญเสริม บุญเจริญผล (2541) เสนอแนวทางการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า” เป็นการดำเนินชีวิตที่ให้ เน้

พึ่งตนเองให้มากที่สุด โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และต้องไปบริโภคจนเกินกำลังตลอดจนส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่โดยไม่เหลียวแลกัน”

5.9.8 ด้านจริยธรรม มนุญ มุกประคิษฐ์ (2541 : 20) มีความเห็นว่า “ปรัชญาหลักของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินั้น มุ่งเน้น มรรควิธีของการดำเนินสายกลางตามแนวพระพุทธศาสนาผสมกลมกลืนด้วยมิติทางด้านจริยธรรมของการอยู่ร่วมกันของสรรพสิ่ง สงเคราะห์เกื้อกูลพึ่งพากัน ปรัชญาหลักของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ผนวกแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา เข้ามาประสานกลมกลืนกับ วิถีชีวิตของชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรอย่างลุ่มลึกและชาญฉลาด เช่นหลักของมัชฌิมาปฏิปทา การรู้จักพอในการบริโภคและใช้ชีวิต ละและเลิกวัฒนธรรมการบริโภคที่ไร้สาระและบ้าคลั่ง การมัธยัสถ์ต่อการสร้างความมั่นคงในชุมชน พร้อมๆ กับความมั่นคงของจิตใจ โดยไม่เอารัดเอาเปรียบกัน มี การเกื้อกูลกันรู้จักให้และสงเคราะห์กัน”

5.9.9 ด้านการเรียนรู้และการศึกษา สุมล อมรวิวัฒน์ (2541 : 20-21) ได้เสนอความคิดเห็นว่า ทฤษฎีใหม่คือ มีลักษณะการเรียนรู้ แบบบูรณาการ เป็นองค์รวม มีการพัฒนาชีวิตอย่างประหยัด เรียบง่าย สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ ทักษะวิธีการทำงานที่เน้นความเพียร โดยมีเป้าหมายสู่ความพอเพียงพื้นฐานของมนุษย์ ดังเช่นที่สุมล อมรวิวัฒน์ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า ทฤษฎีใหม่คือ การเรียนรู้เพื่ออิสรภาพของชีวิต โดยมีมุมมองว่าทฤษฎีใหม่ คือหลักการพัฒนาชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและคุณธรรมประจำใจ โดยผู้ศึกษา ต้องเน้นปฏิบัติจริงและใช้สติปัญญาให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้ ว่าการศึกษาคือ วิถีชีวิต วิถีคุณธรรมและวิถีของปัญญาธรรม ซึ่งสามารถสรุปเป็นสูตรที่ได้จากทฤษฎีใหม่ที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้และการศึกษาได้ว่าเป็น การพูดน้อย ทำมาก พากเพียร เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดถูกต้องด้วยปัญญา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545) ศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาสังคมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยศึกษาข้อมูลทฤษฎี และปฐมภูมิ การดำเนินชีวิตในสังคมมี 2 ระดับ คือระดับสามัญชนทั่วไปเป็นชีวิตของผู้ครองเรือน ต้องอยู่ในระเบียบของสังคม ยอมรับระบบเศรษฐกิจ ที่สังคมสร้างขึ้นด้วยความเข้าใจ ส่วนอีกระดับคือ บรรพชิต ที่ไม่ต้องดำเนินตามระบบแบบแผนเศรษฐกิจ เพราะไม่มีกิจกรรมทางวัตถุ หากว่าจำเป็นไม่พึงคิดกำไรหรือ

ขาดทุน มุ่งให้อยู่อย่างบริสุทธิ์ทางจิตวิญญาณ และช่วยชี้นำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตโดยคุณธรรม หลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาจากภายในสู่ภายนอกที่มุ่งเอาชนะกิเลสที่มีอยู่ในจิตใจ คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เน้นการมีปัญญารู้เท่าทันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นการพัฒนาตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมด้วยความสมดุล เมื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้แล้ว สามารถประยุกต์ใช้กับสังคม ชุมชนอื่น ๆ ได้ ไม่ใช่แค่สังคมเกษตรเท่านั้น แต่สามารถแก้ปัญหที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง และสังคมได้ด้วยสติปัญญา

สมศรี จินะวงษ์ (2544) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ในชุมชน ที่ใช้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงในอดีตและปัจจุบัน 2) วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชนที่ได้ใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง 3) วิเคราะห์การกระจายรายได้ชุมชนที่ใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการวิจัยใช้วิธีเชิงคุณภาพ (การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วน) และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ วิธี Decomposability โดยใช้ Gini Coefficient กลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 ครั้วเรือน ในชุมชนบ้านสุขใจ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจำนวน 49 ครั้วเรือน ในชุมชนพอเพียง จังหวัดมหาสารคาม ตามลำดับ

ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงในอดีตและในปัจจุบัน มีสิ่งที่เป็นจุดร่วมและจุดต่าง สำหรับจุดร่วม คือ การเน้นเรื่องพออยู่พอกิน การพึ่งตนเอง การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การมีความสุขตามอัตภาพ โดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม จุดต่างคือ ในสภาพปัจจุบันการผลิตเป็นไปเพื่อสนองความต้องการในการดำรงชีวิตและเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การเปลี่ยนแปลงเป็นไปทั้งในระดับชุมชนและระดับรัฐ 2) กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น อาศัยปัจจัยการเรียนรู้ทั้งปัจจัยภายนอกและสภาพแวดล้อม มีลักษณะการเรียนรู้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและการรวมกลุ่ม จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน โดยชุมชนบ้านสุขใจ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ศรัทธาที่มีต่อบุคคล และชุมชนพอเพียง จังหวัดมหาสารคาม ใช้ความศรัทธาในตน และกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องหนุนนำการเรียนรู้ 3) เพื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้ ทั้งรายได้หลักและรายได้เสริม พบว่าหลังจากที่ชุมชนใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง การกระจายรายได้ของคนในชุมชนดีขึ้น

สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา (2554) ศึกษาเรื่อง การน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติในสถาบันราชภัฏ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อรวบรวมแนวคิดเรื่องทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อสำรวจการน้อมนำแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติ 2) เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สถาบัน และชุมชน โดยใช้วิธีการ วิเคราะห์เอกสารร่วมกับการศึกษาดูงาน 3) ศึกษาสำรวจการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานต่างๆ

ผลการวิจัย พบว่า แนวพระราชดำริพัฒนาการจากความพอเพียง ในความหมายว่า พออยู่ พอกิน พอควร มีความสุขไปสู่พอมีพอกินเป็นขั้นที่หนึ่ง ขั้นต่อไปให้มีเกียรติยศขึ้นด้วยขาของตนเอง ขั้นที่สาม ให้นึกถึงผู้อื่น ปรากฏเป็นรูปธรรมในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ตามลำดับ จนบรรลุสัมฤทธิ์ผลเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน และเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้ประเทศเจริญได้

อนุพงษ์ วาวงศ์มูล (2542) ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวนบพในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ศึกษากรณีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกในจังหวัดเชียงราย 33 ครึ่งเรือน จังหวัดแพร่ 30 ครึ่งเรือน จังหวัดศรีสะเกษ 35 ครึ่งเรือน รวม 95 ครึ่งเรือน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ สามารถบรรลุขั้นที่ 1 พออยู่พอกินเลี้ยงตัวได้ ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการปลูกพืชหมุนเวียน ทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยพืชสดเอง และในขั้นที่ 2 มีการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในครัวเรือน แต่ยังไม่สูงมากนัก ชาวบ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านการผลิต พบว่า ชาวบ้านผลิตพืชผลทางการเกษตรหลายอย่างไปพร้อม ๆ กัน ทำให้สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

สมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2543) วิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีที่พอเพียงสำหรับสังคมชนบทไทย : กรณีหมู่บ้านตะวันออกเชียงเหนือ วัตถุประสงค์ 4 ข้อ ประการที่ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม และการใช้เทคโนโลยีในครัวเรือน และชุมชนสังคมชนบทไทย 2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมของครัวเรือนในสังคมไทย 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความพอเพียงในด้านสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีของครัวเรือนและชุมชน 4) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เกิดความพอเพียง

ในด้านสภาพแวดล้อมเทคโนโลยีของครัวเรือนและชุมชน การศึกษาครั้งนี้ เลือกจังหวัดโดยใช้เกณฑ์การกระจายพื้นที่ตามภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย จังหวัดหนองคาย ขอนแก่น และศรีสะเกษ ครัวเรือนที่ศึกษา 771 ครัวเรือน จาก 30 หมู่บ้าน เครื่องที่ใช้เก็บรวบรวม คือแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และหัวหน้าครัวเรือน จากผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เทคโนโลยีการประกอบอาชีพ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การปลูกพืชโดยส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีมากที่สุด รองลงมา คือ ใช้เครื่องจักรเตรียมดินและใช้เมล็ดพันธุ์และกิ่งพันธุ์ที่ดี

2. เทคโนโลยีประจำวันที่ใช้ในครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้พัฒนามากที่สุด คือ โทรทัศน์ หม้อหุงข้าวไฟฟ้า และเตารีด เทคโนโลยีที่ใช้เป็นประจำและขาดไม่ได้คือ หม้อหุงข้าวไฟฟ้า รองลงมา เตาแก๊ส พัดลม และโทรทัศน์ พาหนะที่ใช้ในครัวเรือนมากที่สุดคือ รถจักรยาน รองลงมา รถจักรยานยนต์ รถอีแต๋น และในชุมชนมียานพาหนะรับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นรถสองแถว รถโดยสารซึ่งยานพาหนะรับจ้างมีความพอเพียง

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความต้องการที่พอเพียง ในด้านสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีของครัวเรือนในชุมชน ประกอบด้วยการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีการผลิตและภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม และความเชื่อ การผลิต การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนรวมทั้งการศึกษา

4. แนวทางการดำเนินการ เพื่อไปสู่สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมของชุมชน มีหลายประการ คือ ครัวเรือนและชุมชน ควรใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติให้คุ้มค่า ในการประกอบอาชีพควรวางแผนบริหารจัดการ การใช้น้ำมีประสิทธิภาพ จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งอาหารและสิ่งแวดล้อมที่ดี

ประจักษ์ นาหนองคูม (2543) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของโรงเรียนแก่นนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ด้านสภาพปัญหา และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 12 คน ครูผู้สอน จำนวน 190 คน นักการภารโรง จำนวน 12 คน กรรมการโรงเรียน จำนวน 120 คน นักเรียน จำนวน 89 คน รวม 423 คน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้มีผลระดับมาก ทำให้นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง อดทน ขยัน สามัคคี มีการทำงานเป็นหมู่คณะและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้

พรพิมล สายขงค์ (2542) ศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการพึ่งตนเอง ทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร จากตัวชี้วัด 4 ตัว คือ การบรรลุระดับประทั้งชีพ เงินได้

เงินออม และหนี้สิน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร 3) เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 305 ครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของเกษตรกร (การบรรลุระดับประทั้งชีพ เงินได้ เงินออม และหนี้สิน) มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า 1) กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้เรียนหนังสือ กลุ่มเกษตรกรที่เรียนต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และกลุ่มเกษตรกรที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป มีเงินได้สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่จบระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-7 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเงินได้

ปัจจัยทางด้านการผลิตและการตลาด ที่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ 1) ประเภทของการทำการเกษตร 2) ความเพียงพอของน้ำในการทำเกษตร 3) พื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในหรือนอกเขตชลประทาน 4) การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร โดยพบว่า 1) เกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือไร่นาสวนผสม มีการบรรลุระดับประทั้งชีพเงินได้ และเงินออมสูงกว่าเกษตรกรที่ได้ทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือไร่นาสวนผสม 2) เกษตรกรที่มีน้ำใช้อย่างพอเพียง มีการบรรลุระดับประทั้งชีพ และเงินได้สูงกว่าเกษตรกรที่ไม่มีน้ำใช้อย่างพอเพียง 3) เกษตรกรที่อยู่ในเขตชลประทาน มีเงินได้สูงกว่าเกษตรกรที่อยู่นอกเขตชลประทาน 4) เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร มีการบรรลุระดับประทั้งชีพเงินได้เงินออม และหนี้สินสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และ 5) อำนาจในการต่อรองทางการเกษตรของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบรรลุระดับประทั้งชีพและเงินได้

ปัจจัยด้านพฤติกรรมทางสังคม ที่มีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเอง ทางด้านเศรษฐกิจมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความสัมพันธ์ทางสังคม ความเชื่อตามประเพณีและศาสนา และปริมาณการบริโภคอุปโภคอุปกรณ์อำนวยความสะดวก พบว่า 1) ความสัมพันธ์ทางสังคมของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ทางลบกับการบรรลุระดับประทั้งชีพ และเงินได้ และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับหนี้สิน 2) ความเชื่อตามประเพณีและศาสนาของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ทางลบกับเงินออมและหนี้สิน และ 3) ปริมาณการมีเครื่องอำนวยความสะดวกของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบรรลุระดับประทั้งชีพ เงินได้ การออมและหนี้สิน

ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี (2543) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 49 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 46 คน และครูผู้สอนจำนวน 99 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยการจักกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา มีการ ปฏิบัติและปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทั้งด้านการเตรียมการ การจักกิจกรรม การ เรียนรู้ การกำกับติดตาม และการประเมินผล ความต้องการที่สำคัญในการบริหารกิจกรรมการ เรียนรู้ตามโครงการนี้ ได้แก่ การเตรียมความพร้อม ด้านบุคลากร สถานที่ และงบประมาณ การ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การบูรณาการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงกับรายวิชาต่างๆ การกำกับติดตาม ประเมินผลอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่อง ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น กรณีศึกษา ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหัวหน้าครัวเรือน ที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยมีรายละเอียดจำนวนครัวเรือนแยกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านลำหยง จำนวน 143 ครัวเรือน หมู่ที่ 2 บ้านหลวงจันทร์ จำนวน 123 ครัวเรือน หมู่ที่ 3 บ้านทรายขาวออก จำนวน 157 ครัวเรือน หมู่ที่ 4 บ้านควนลังกา จำนวน 131 ครัวเรือน หมู่ที่ 5 บ้านทรายขาวตก จำนวน 110 ครัวเรือนและบ้านลำอาน จำนวน 125 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 789 ครัวเรือน (สรุปผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับตำบล จปฐ.2. 2554)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหัวหน้าครัวเรือน ที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยมีรายละเอียดจำนวนครัวเรือนแยกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านลำหยง จำนวน 48 ครัวเรือน หมู่ที่ 2 บ้านหลวงจันทร์ จำนวน 41 ครัวเรือน หมู่ที่ 3 บ้านทรายขาวออก จำนวน 53 ครัวเรือน หมู่ที่ 4 บ้านควนลังกา จำนวน 44 ครัวเรือน หมู่ที่ 5 บ้านทรายขาวตก จำนวน 37 ครัวเรือน และหมู่ที่ 6 บ้านลำอาน จำนวน 42 ครัวเรือน รวมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น 265 ครัวเรือน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) คิดเป็นร้อยละ 34 ของครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านจากประชากรครัวเรือน 789 ครัวเรือน ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนครัวเรือนในตำบลทรายขาวโดยวิธีการของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม โดยคณะวิจัยสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ความเข้าใจนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่น ของประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง 5 ด้าน มีด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยีและด้านจิตใจ ในแบบสอบถามแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นประชาชนอาศัยอยู่ในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำแนกตาม หมู่ที่อาศัย การนับถือศาสนา อายุ อาชีพ รายได้ของครัวเรือน ภาวะหนี้สิน ระดับการศึกษา จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนการถือครองที่ดิน

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่น ของประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลความหมายของค่าเฉลี่ย แล้วนำมาเปลี่ยนค่าเฉลี่ยเทียบเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ยึดหลักการพึ่งตนเอง 5 ด้าน มีด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยีและด้านจิตใจ

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ คณะวิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีการดำเนินการดังนี้

3.3.1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมเนื้อหา นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา เกี่ยวกับระดับการรับรู้และระดับการนำไปปฏิบัติตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ยึดหลักทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยีและด้านจิตใจ

3.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ และแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 96)

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน และปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นผู้ประสานงานในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ และให้ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยให้ผู้เก็บข้อมูลเพื่อไปถ่ายทอดกับกลุ่มตัวอย่างแล้วระบุวันเวลาที่มารับข้อมูลคืน เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 หาค่าความถี่ ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระ

3.5.2 หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในท้องถิ่น

3.5.3 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในท้องถิ่นตามตัวแปรอิสระ โดยการทดสอบที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

3.5.4 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe Method)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

3.6.1 หาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

P	แทน	ค่าร้อยละ
f	แทน	จำนวนที่วัดได้
n	แทน	จำนวนทั้งหมด

3.6.2 หาค่าเฉลี่ย (mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.6.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n(\sum fx^2) - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
f	แทน	ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น
X	แทน	จุดกึ่งกลางของชั้นข้อมูล
n	แทน	จำนวนข้อมูล

3.6.4 หาค่า t – test โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2

S_1^2 และ S_2^2 คือ ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2

n_1 และ n_2 คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2

3.6.5 หาค่า f-test โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

F แทน การแจกแจงแบบเอฟ

MS_B และ MS_W แทน ความแปรปรวนจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

3.6.6 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe Method)

โดยใช้สูตร

$$F = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)^2}{MSW \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (k-1)}$$

k แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

F แทน ค่าวิกฤต F ที่ระดับนัยสำคัญ α ซึ่งเปิดจากตารางค่าวิกฤต F

$\bar{X}_1$ และ $\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนกลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2

MSW แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม ที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ความแปรปรวน

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น” กรณีศึกษา : ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ต.ทรายขาว อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจำนวนการถือครองที่ดิน

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน จำนวนตามตัวแปร อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจำนวนการถือครองที่ดิน

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าการแจกแจงที (t-distribution)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจำนวนการถือครองที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปร อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ จำนวนการถือครองที่ดิน

ลำดับที่	ตัวแปรอิสระ	จำนวน (N = 265)	ร้อยละ
1.	อายุ		
	ต่ำกว่า 30 ปี – 30 ปี	38	14.30
	31 – 40 ปี	71	26.80
	41 – 50 ปี	71	26.80
	51 – 60 ปี	50	18.90
	61 ปีขึ้นไป	35	13.20
	รวม	265	100.00
2.	ศาสนา		
	พุทธ	131	49.40
	อิสลาม	134	50.60
	รวม	265	100.00
3.	ระดับการศึกษา		
	ชั้นประถมศึกษา	81	30.60
	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	54	20.40
	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	58	21.90
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	24	9.10
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.)	20	7.50
	ปริญญาตรี	28	10.60
	รวม	265	100.00
4.	รายได้		
	0 - 3,000 บาท/เดือน	54	20.40
	3,001 – 6,000 บาท/เดือน	103	38.90
	9,001 – 11,000 บาท/เดือน	22	8.30
	11,000 บาท/เดือนขึ้นไป	19	7.20

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ตัวแปรอิสระ	จำนวน (N = 265)	ร้อยละ
4.	รายได้ (ต่อ)		
	รวม	265	100.00
5.	หมู่บ้านที่อาศัย		
	หมู่ที่ 1	48	18.10
	หมู่ที่ 2	41	15.50
	หมู่ที่ 3	53	20.00
	หมู่ที่ 4	44	16.60
	หมู่ที่ 5	37	14.00
	หมู่ที่ 6	42	15.80
	รวม	265	100.00
6.	ภาวะหนี้สิน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	141	53.20
	10,001 – 50,000 บาท	68	25.70
	50,001 – 100,000 บาท	32	12.10
	100,001 บาทขึ้นไป	24	9.10
	รวม	265	100.00
7.	จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
	ไม่เคยอบรมเลย	67	25.30
	1 ครั้ง	64	24.20
	2 ครั้ง	67	25.30
	3 ครั้ง	19	7.20
	มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	48	18.10
	รวม	265	100.0
8.	จำนวนการถือครองที่ดิน		
	น้อยกว่า 1 ไร่	47	17.70
	1 ไร่ – 5 ไร่	128	48.30

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ตัวแปรอิสระ	จำนวน (N = 265)	ร้อยละ
8.	จำนวนการถือครองที่ดิน (ต่อ)		
	6 ไร่ – 10 ไร่	60	22.60
	11 ไร่ – 15 ไร่	16	6.00
	ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	14	5.30
	รวม	265	100.00

ตาราง 1 จากตัวอย่างทั้งหมดมี 265 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี และ 41-50 ปี ร้อยละ 26.80 เท่ากัน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 50.60 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 30.60 รายได้อยู่ในช่วง 3,001-6,000 บาท/เดือน ร้อยละ 38.90 ส่วนใหญ่อาศัยในหมู่ที่ 3 ร้อยละ 20.00 มีภาระหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 53.20 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยรับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเคยอบรม จำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 25.30 เท่ากัน และมีจำนวนการถือครองที่ดิน 1 - 5 ไร่ ร้อยละ 48.30

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น

การนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านต่างๆ	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	3.35	0.54	ปานกลาง
1. มีการวางแผนร่วมกันในการทำมาหากินภายในสมาชิกครัวเรือน	3.68	0.86	มาก
2. มีการแบ่งสัดส่วนที่ดินทำกินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.33	0.80	ปานกลาง
3. การเพาะปลูกใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนและครัวเรือน	3.59	0.83	มาก

การนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน ท้องถิ่นด้านต่างๆ	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
เพื่อลดต้นทุนการผลิต			
4. ในครัวเรือนมีการลดรายจ่ายโดยการเก็บรักษาและ ถนอมอาหารไว้กินในยามขาดแคลนจากภูมิปัญญา ท้องถิ่น	3.36	0.81	ปานกลาง
5. ในครัวเรือนมีการทำเกษตรแบบครบวงจร	3.30	0.88	ปานกลาง
6. ในครัวเรือนมีการปลูกพืชหมุนเวียน ทำให้มีกินทั้งปี	3.33	0.88	ปานกลาง
7. มีการช่วยเหลือกันระหว่างครัวเรือนในชุมชน เมื่อได้รับความเดือดร้อน	3.64	0.83	มาก
8. มีอาชีพเสริมรายได้จากอาชีพหลักที่ทำอยู่	3.36	0.91	ปานกลาง
9. มีการกู้เงินมาลงทุนในการทำเกษตร	2.60	1.08	ปานกลาง
การพึ่งตนเองด้านสังคม	3.49	0.55	ปานกลาง
10. มีการพบปะและประชุมกันในชุมชนเป็นประจำ	3.52	0.84	มาก
11. มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกัน และกันภายในครัวเรือน	3.44	0.81	ปานกลาง
12. มีการทำงานเพื่อพัฒนาสาธารณะประโยชน์ใน ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ	3.45	0.82	ปานกลาง
13. มีการสร้างความรักความเข้าใจในครัวเรือน	3.80	0.83	มาก
14. มีการจัดสวัสดิการด้านสาธารณูปโภคและการ ให้บริการต่างๆ ในชุมชน	3.27	0.76	ปานกลาง
15. มีการทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อภาครัฐ	3.31	0.88	ปานกลาง
16. มีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและ วัฒนธรรมอันดีงามต่อท้องถิ่น	3.63	0.87	มาก
17. มีการดูแลสุขภาพตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการรักษาตนเองเมื่อเจ็บป่วย	3.46	0.79	ปานกลาง

การนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน ท้องถิ่นด้านต่างๆ	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	3.31	0.59	ปานกลาง
18. มีการกักเก็บน้ำการเกษตรไว้ใช้ในหน้าแล้ง	3.21	0.89	ปานกลาง
19. มีการบำรุงดินให้มีความสมบูรณ์อยู่เสมอโดยไม่ใช้ สารเคมี	3.26	0.86	ปานกลาง
20. ใช้ปุ๋ยที่ผลิตเองจากธรรมชาติไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	3.16	0.93	ปานกลาง
21. ช่วยกันปรับปรุง บำรุงรักษาแหล่งน้ำในชุมชน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.46	0.77	ปานกลาง
22. มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ได้ใหม่	3.34	0.83	ปานกลาง
23. มีความยุติธรรมในการแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติ ในชุมชน	3.43	0.81	ปานกลาง
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	3.16	0.59	ปานกลาง
24. ใช้เทคโนโลยีที่สร้างขึ้นเองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.03	0.89	ปานกลาง
25. มีการปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ให้มีความทันสมัย และใช้งานได้เสมอ	3.21	0.79	ปานกลาง
26. มีการผลิตปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการ เพิ่มผลผลิต	3.08	1.01	ปานกลาง
27. มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและวิธีการทางธรรมชาติ	3.25	0.87	ปานกลาง
28. มีการทำผลิตภัณฑ์ใช้เองในครัวเรือน เช่น สบู่ แชมพู น้ำยาล้างจาน เป็นต้น	2.74	1.00	ปานกลาง
29. ใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารอย่างเหมาะสมตาม ความจำเป็น โดยไม่เกิดภาวะหนี้สิน	3.35	0.88	ปานกลาง
30. ตรวจเช็คสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนอย่าง	3.47	0.89	ปานกลาง

การนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน ท้องถิ่นด้านต่างๆ	$\bar{x}$	S. D.	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
สม่ำเสมอ			
31. มีการอบรมเรื่องความรู้พลังงานทางเลือกมาใช้ใน ชุมชน	3.11	0.91	ปานกลาง
32. มีการค้นหาความรู้ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการ ประกอบอาชีพจากสื่อต่างๆ	3.15	0.87	ปานกลาง
การพึ่งตนเองด้านจิตใจ	3.69	0.51	มาก
33. มีการประกอบศาสนกิจตามหลักศาสนาที่ตนเอง นับถือ	4.09	0.81	มาก
34. พึงพอใจกับสภาพชีวิตที่เป็นอยู่แบบพอเพียง	4.01	0.76	มาก
35. เมื่อมีความโลภ อยากได้ในสิ่งที่เกินกำลังทรัพย์ ของตนเอง ก็จะไม่ไปกู้หนี้ยืมสินมาซื้อ แต่จะหาเหตุผล มาระงับความอยาก	3.50	1.06	ปานกลาง
36. ใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายสมควรแก่ฐานะไม่ทะเยอ ทะยานตามผู้อื่น	3.83	0.86	มาก
37. อบรม ปลุกฝังสมาชิกในครัวเรือนให้ประพฤติตน เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต	4.10	0.79	มาก
38. ไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้น	3.79	0.82	มาก
39. มีการใส่เรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ	3.73	0.78	มาก
40. ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แต่ทำงานเพื่อ ประสานประโยชน์ให้กับชุมชน	3.64	0.81	มาก
รวม	3.43	0.44	ปานกลาง

ตาราง 2 พบว่า ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน
ท้องถิ่น ในภาพรวม มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$, S. D. = 0.44) โดยด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพึ่งตนเองด้านจิตใจ มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$,

S. D. = 0.51) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การพึ่งพาตนเองด้านสังคม มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S. D. = 0.55) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S. D. = 0.59) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ พบว่า ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S. D. = 0.54) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการวางแผนร่วมกันในการทำมาหากินภายในสมาชิกครัวเรือน มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S. D. = 0.86) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีการช่วยเหลือกันระหว่างครัวเรือนในชุมชนเมื่อได้รับความเดือดร้อน มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S. D. = 0.83) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการกู้เงินมาลงทุนในการทำเกษตร มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, S. D. = 1.08)

การพึ่งตนเองด้านสังคม พบว่า ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S. D. = 0.55) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการสร้างความรักความเข้าใจในครัวเรือน มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S. D. = 0.83) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีการพบปะและประชุมกันในชุมชนเป็นประจำ มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S. D. = 0.84) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการจัดสวัสดิการด้านสาธารณสุขและ การให้บริการต่างๆ ในชุมชน มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S. D. = 0.76)

การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S. D. = 0.59) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ช่วยกันปรับปรุง บำรุงรักษาแหล่งน้ำในชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S. D. = 0.77) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีความยุติธรรมในการแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$, S. D. = 0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ใช้น้ำที่ผลิตเองจากธรรมชาติไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S. D. = 0.93)

การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี พบว่า ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S. D. = 0.59) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ตรวจเช็คสภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S. D. = 0.89) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารอย่างเหมาะสมตามความจำเป็น โดยไม่เกิดภาวะ

หนี้สิน มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S. D.= 0.88) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการทำผลิตภัณฑ์ใช้เองในครัวเรือน เช่น สบู่ แชมพู น้ำยาล้างจาน เป็นต้น มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$, S. D.= 1.00)

การพึ่งตนเองด้านจิตใจ พบว่า ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S. D. = 0.51) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อบรม ปลุกฝังสมาชิกในครัวเรือนให้ประพฤติตนเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S. D. = 0.79) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีการประกอบศาสนกิจตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S. D. = 0.81) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เมื่อมีความโลภ อยากได้ในสิ่งที่ไม่เป็นกำลังทรัพย์ของตนเอง ก็จะไม่ไปกู้หนี้ยืมสินมาซื้อ แต่จะหาเหตุผลมาระงับความอยาก มีผลความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S. D.= 1.06)

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่อายุต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.281	0.570	1.931	.106
	ภายในกลุ่ม	260	76.761	0.295		
	รวม	264	79.042			
การพึ่งตนเองด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.239	0.060	0.189	.944
	ภายในกลุ่ม	260	82.385	0.317		
	รวม	264	82.624			
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.419	0.855	2.434	.048*
	ภายในกลุ่ม	260	91.298	0.351		
	รวม	264	94.717			
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	4	1.688	0.422	1.204	.309
	ภายในกลุ่ม	260	91.115	0.350		
	รวม	264	92.803			
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.713	0.678	2.593	.037*
	ภายในกลุ่ม	260	67.997	2.62		

ตาราง 3 (ต่อ)

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.713	0.678	2.593	.037*
	ภายในกลุ่ม	260	67.997	2.62		
	รวม	264	70.710			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	0.998	0.249	1.254	.289
	ภายในกลุ่ม	260	51.733	0.199		
	รวม	264	52.731			

*p < .05

ตาราง 3 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.2 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 1 คู่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 4-5

ตาราง 4 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่อายุต่างกัน

ช่วงอายุ	ต่ำกว่า 30 ปี-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
ค่าเฉลี่ย	3.39	3.15	3.29	3.37	3.50
ต่ำกว่า 30 ปี	3.39	-	.24	.10	.11
31-40 ปี	3.15	-	.14	.22	.35*
41-50 ปี	3.29	-	-	.08	.21
51-60 ปี	3.37	-	-	-	.13
61 ปีขึ้นไป	3.50	-	-	-	-

*p < .02

ตาราง 4 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านจิตใจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่อายุต่างกัน

ช่วงอายุ		ต่ำกว่า 30 ปี-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.63	3.56	3.72	3.79	3.85
ต่ำกว่า 30 ปี-30 ปี	3.63	-	.07	.09	.16	.22
31-40 ปี	3.56	-	-	.16	.23	.29*
41-50 ปี	3.72	-	-	-	.07	.13
51-60 ปี	3.79	-	-	-	-	.06
61 ปีขึ้นไป	3.85	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 5 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านจิตใจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ศาสนาต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	ศาสนา						t-test
	พุทธ			อิสลาม			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	3.26	0.52	ปานกลาง	3.44	0.55	ปานกลาง	.009**
การพึ่งตนเองด้านสังคม	3.45	0.59	ปานกลาง	3.52	0.51	มาก	.266

ตาราง 6 (ต่อ)

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	ศาสนา						t-test
	พุทธ			อิสลาม			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	3.28	0.59	ปานกลาง	3.34	0.60	ปานกลาง	.460
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	3.18	0.61	ปานกลาง	3.14	0.57	ปานกลาง	.531
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	3.57	0.55	มาก	3.82	0.44	มาก	.001***
โดยรวม	3.37	0.46	ปานกลาง	3.48	0.41	ปานกลาง	.034*

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

ตาราง 6 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธ และหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.3 แต่เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่าพบความแตกต่างของความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นในด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบความแตกต่างในด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดับการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ระดับการศึกษาต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	5	0.560	0.112	0.370	.869
	ภายในกลุ่ม	259	78.482	0.303		
	รวม	264	79.042			
การพึ่งตนเองด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5	3.244	0.649	2.117	.064
	ภายในกลุ่ม	259	79.380	0.306		

ตาราง 7 (ต่อ)

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
	รวม	264	82.624			
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	5	3.375	0.675	1.914	.092
	ภายในกลุ่ม	259	91.342	0.353		
	รวม	264	94.717			
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	5	5.214	1.043	0.01	.084**
	ภายในกลุ่ม	259	87.588	0.338		
	รวม	264	92.803			
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	5	1.578	0.316	1.182	.318
	ภายในกลุ่ม	259	69.132	0.267		
	รวม	264	70.710			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	5	0.821	0.164	0.820	.537
	ภายในกลุ่ม	259	51.910	0.200		
	รวม	264	52.731			

**p<.01

ตาราง 7 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.4 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างน้อย 1 คู่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ของหัวหน้าครัวเรือนที่ระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา		ชั้น ประถม ศึกษา	ชั้น มัธยม ศึกษา ตอนต้น	ชั้นมัธยม ศึกษา ตอน ปลาย	ประกาศ นียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)	ประกาศ นียบัตร วิชาชีพ (ปวส.)	ปริญญา ตรี	ปริญญา โท
	ค่าเฉลี่ย	3.01	3.11	3.18	3.28	3.26	3.47	-
ชั้นประถมศึกษา	3.01	-	.10	.17	.27	.25	.46*	-
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	3.11	-	-	.07	.17	.15	.36	-
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	3.18	-	-	-	.10	.08	.29	-
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	3.28	-	-	-	-	.02	.19	-
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.)	3.26	-	-	-	-	-	.21	-
ปริญญาตรี	3.47	-	-	-	-	-	-	-
ปริญญาโท	-	-	-	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 8 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่รายได้ต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.952	0.738	2.522	.042*
	ภายในกลุ่ม	260	76.090	0.293		
	รวม	264	79.042			
การพึ่งตนเองด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	5.310	1.328	4.465	.002**
	ภายในกลุ่ม	260	77.313	0.297		
	รวม	264	82.624			
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.871	0.468	1.310	.267
	ภายในกลุ่ม	260	92.846	0.357		
	รวม	264	94.717			
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	4	1.785	0.446	1.275	.280
	ภายในกลุ่ม	260	91.017	0.350		
	รวม	264	92.803			
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.015	0.504	1.906	.110
	ภายในกลุ่ม	260	68.695	0.264		
	รวม	264	70.710			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.848	0.462	2.360	.054
	ภายในกลุ่ม	260	50.883	0.196		
	รวม	264	52.731			
*p<.05		**p<.01				

ตาราง 9 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.5 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 1 คู่ และด้านการพึ่งตนเองด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างน้อย 1 คู่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 10-11

ตาราง 10 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่รายได้ต่างกัน

รายได้		0-3,000	3,001-	6,001-	9,001-	11,000บ/ด
		บ/ด	6,000บ/ด	9,000บ/ด	11,000บ/ด	ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.16	3.37	3.40	3.53	3.43
0-3,000 บ/ด	3.16	-	.21	.24	.16*	.27
3,001-6,000 บ/ด	3.37	-	-	.03	.16	.06
6,001-9,000 บ/ด	3.40	-	-	-	.13	.03
9,001-11,000บ/ด	3.53	-	-	-	-	.10
11,000 บ/ด ขึ้นไป	3.43	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 10 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 9,001-11,000 บาท/เดือน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 0-3,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนที่รายได้ต่างกัน

รายได้		0-3,000	3,001-	6,001-	9,001-	11,000 บ/ด
		บ/ด	6,000บ/ด	9,000บ/ด	11,000บ/ด	ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.28	3.49	3.50	3.58	3.88
0-3,000 บ/ด	3.28	-	.21	.22	.30	.60**
3,001-6,000 บ/ด	3.49	-	-	.01	.09	.39

ตาราง 11 (ต่อ)

รายได้		0-3,000	3,001-	6,001-	9,001-	11,000 บ/ด
		บ/ด	6,000บ/ด	9,000บ/ด	11,000บ/ด	ขึ้นไป

	ค่าเฉลี่ย	3.28	3.49	3.50	3.58	3.88
6,001-9,000 บ/ค	3.50	-	-	-	.08	.38
9,001-11,000บ/ค	3.58	-	-	-	-	.30
11,000 บ/ค ขึ้นไป	3.88	-	-	-	-	-

**p < .01

ตาราง 11 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 11,000 บาท/เดือนขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 0-3,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	5	5.619	1.124	3.965	.002**
	ภายในกลุ่ม	259	73.423	0.283		
	รวม	264	79.042			
การพึ่งตนเองด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5	9.360	1.872	6.618	.000***
	ภายในกลุ่ม	259	73.263	0.283		
	รวม	264	82.624			
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	5	5.485	1.097	3.184	.008**
	ภายในกลุ่ม	259	89.232	0.345		
	รวม	264	94.717			
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	5	3.881	0.776	2.261	.049*
	ภายในกลุ่ม	259	88.922	0.343		

ตาราง 12 (ต่อ)

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
---	------------------	----	----	----	---	--------

	รวม	264	92.803			
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	5	16.175	3.235	15.364	.000***
	ภายในกลุ่ม	259	54.535	0.211		
	รวม	264	70.710			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	5	5.714	1.143	6.295	.000***
	ภายในกลุ่ม	259	47.017	0.182		
	รวม	264	52.731			

*p<.05

p<.01 *p<.001

ตาราง 12 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อย่างน้อย 1 กลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.6 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจและด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างน้อย 1 กลุ่ม ส่วนด้านการพึ่งตนเองด้านสังคมและด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อย่างน้อย 1 กลุ่ม และด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 1 กลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายกลุ่ม ปรากฏผลดังตาราง 13-17

ตาราง 13 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน

หมู่บ้านที่		หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6
อาศัย	ค่าเฉลี่ย	3.18	3.21	3.24	3.36	3.51	3.56
หมู่ที่ 1	3.18	-	.03	.06	.18	.33	.38

ตาราง 13 (ต่อ)

หมู่บ้านที่		หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6
อาศัย	ค่าเฉลี่ย	3.18	3.21	3.24	3.36	3.51	3.56

หมู่อที่ 2	3.21	-	-	.03	.15*	.30	.35
หมู่อที่ 3	3.24	-	-	-	.12	.27	.32
หมู่อที่ 4	3.36	-	-	-	-	.15	.20
หมู่อที่ 5	3.51	-	-	-	-	-	.05
หมู่อที่ 6	3.56	-	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 13 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่อที่ 4 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่อที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน

หมู่บ้านที่		หมู่อที่ 1	หมู่อที่ 2	หมู่อที่ 3	หมู่อที่ 4	หมู่อที่ 5	หมู่อที่ 6
อาศัย	ค่าเฉลี่ย	3.55	3.07	3.68	3.52	3.52	3.51
หมู่อที่ 1	3.55	-	.48**	.13	.03	.03	.04
หมู่อที่ 2	3.07	-	-	.61***	.45*	.45*	.44*
หมู่อที่ 3	3.68	-	-	-	.16	.16	.17
หมู่อที่ 4	3.52	-	-	-	-	.00	.01
หมู่อที่ 5	3.52	-	-	-	-	-	.01
หมู่อที่ 6	3.51	-	-	-	-	-	-

*p < .05

**p < .01

***p < .001

ตาราง 14 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่อที่ 1,3,4,5,6 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่อที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 , .01, .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน

หมู่บ้านที่		หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6
อาศัย	ค่าเฉลี่ย	3.33	3.09	3.49	3.46	3.19	3.22
หมู่ที่ 1	3.33	-	.24	.16	.13	.14	.11
หมู่ที่ 2	3.09	-	-	.40*	.37	.10	.13
หมู่ที่ 3	3.49	-	-	-	.03	.30	.27
หมู่ที่ 4	3.46	-	-	-	-	.27	.24
หมู่ที่ 5	3.19	-	-	-	-	-	.03
หมู่ที่ 6	3.22	-	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 15 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 3 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี ของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน

หมู่บ้านที่		หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6
อาศัย	ค่าเฉลี่ย	3.34	3.12	3.26	2.99	3.13	3.07
หมู่ที่ 1	3.34	-	.22	.08	.35*	.21	.27
หมู่ที่ 2	3.12	-	-	.14	.13	.01	.05
หมู่ที่ 3	3.26	-	-	-	.27	.13	.19
หมู่ที่ 4	2.99	-	-	-	-	.14	.08
หมู่ที่ 5	3.13	-	-	-	-	-	.06
หมู่ที่ 6	3.07	-	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 16 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 1 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านจิตใจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน

หมู่บ้านที่		หมู่ที่ 1	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 4	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 6
อาศัย	ค่าเฉลี่ย	3.86	3.18	3.89	3.84	3.53	3.77
หมู่ที่ 1	3.86	-	.68***	.03	.02	.33	.09
หมู่ที่ 2	3.18	-	-	.71***	.66***	.35	.59***
หมู่ที่ 3	3.89	-	-	-	.05	.36	.12
หมู่ที่ 4	3.84	-	-	-	-	.31	.07
หมู่ที่ 5	3.53	-	-	-	-	-	.24
หมู่ที่ 6	3.77	-	-	-	-	-	-

*p < .05

**p < .01

***p < .001

ตาราง 17 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 1,3,4,6 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านจิตใจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.439	0.813	2.770	.042*
	ภายในกลุ่ม	261	76.603	0.293		
	รวม	264	79.042			
การพึ่งตนเองด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.447	0.816	2.655	.049*
	ภายในกลุ่ม	261	80.177	0.307		
	รวม	264	82.624			
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.994	1.331	3.831	.010**
	ภายในกลุ่ม	261	90.723	0.348		
	รวม	264	94.717			
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	3	4.842	1.614	4.789	.003**
	ภายในกลุ่ม	261	87.961	0.337		
	รวม	264	92.803			
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.871	0.290	1.085	.356
	ภายในกลุ่ม	261	69.839	0.268		
	รวม	264	70.710			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.957	0.652	3.354	.020*
	ภายในกลุ่ม	261	50.774	0.195		
	รวม	264	52.731			

*p<.05

p<.01 *p<.001

ตาราง 18 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 1 คู่ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.7 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และการพึ่งพาตนเองด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 1 คู่ ส่วนในด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างน้อย 1 คู่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 19-22

ตาราง 19 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่างกัน

ภาวะหนี้สิน		ต่ำกว่า 10,000 บ.	10,001- 50,000 บ.	50,001- 100,000 บ.	100,001 บาท ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.43	3.25	3.37	3.17
ต่ำกว่า 10,000 บ.	3.43	-	.18*	.06	.26
10,001-50,000 บ.	3.25	-	-	.12	.08
50,001-100,000 บ.	3.37	-	-	-	.20
100,001 บาทขึ้นไป	3.17	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 19 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 20 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกัน

ภาวะหนี้สิน		ต่ำกว่า 10,000 บ.	10,001- 50,000 บ.	50,001- 100,000 บ.	100,001 บาท ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.54	3.34	3.47	3.64
ต่ำกว่า 10,000 บ.	3.54	-	.20*	.07	.10
10,001-50,000 บ.	3.34	-	-	.13	.30
50,001-100,000 บ.	3.47	-	-	-	.17
100,001 บาทขึ้นไป	3.64	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 20 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 21 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกัน

ภาวะหนี้สิน		ต่ำกว่า 10,000 บ.	10,001- 50,000 บ.	50,001- 100,000 บ.	100,001 บาท ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.42	3.16	3.16	3.27
ต่ำกว่า 10,000 บ.	3.42	-	.26*	.26	.15
10,001-50,000 บ.	3.16	-	-	.00	.11
50,001-100,000 บ.	3.16	-	-	-	.11
100,001 บาทขึ้นไป	3.27	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 21 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 22 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านเทคโนโลยี ของหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่างกัน

ภาวะหนี้สิน	ต่ำกว่า 10,000 บ.	10,001- 50,000 บ.	50,001- 100,000 บ.	100,001 บาท ขึ้นไป
ค่าเฉลี่ย	3.26	2.94	3.13	3.25
ต่ำกว่า 10,000 บ.	3.43	- .49**	.30	.18
10,001-50,000 บ.	3.25	-	.12	.00
50,001-100,000 บ.	3.37	-	-	.12
100,001 บาทขึ้นไป	3.17	-	-	-

**p < .01

ตาราง 22 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 23 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.597	0.649	2.208	.068
	ภายในกลุ่ม	260	76.445	0.294		
	รวม	264	79.042			
การพึ่งตนเองด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	6.330	1.583	5.393	.000***
	ภายในกลุ่ม	260	76.293	0.293		
	รวม	264	82.624			
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.209	0.302	0.841	.501
	ภายในกลุ่ม	260	93.508	0.360		
	รวม	264	94.717			
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	4	0.683	0.171	0.482	.749
	ภายในกลุ่ม	260	92.120	0.354		
	รวม	264	92.803			
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.311	0.328	1.228	.299
	ภายในกลุ่ม	260	69.399	0.267		
	รวม	264	70.710			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.689	0.422	2.151	.075
	ภายในกลุ่ม	260	51.042	0.196		
	รวม	264	52.731			

*p<.05

p<.01 *p<.001

ตาราง 23 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น โดยรวมไม่แตกต่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.8 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อย่างน้อย 1 คู่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 24

ตาราง 24 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน

จำนวนครั้งที่ได้รับ การอบรมเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง		ไม่เคย อบรม เลย	1 ครั้ง	2 ครั้ง	3 ครั้ง	มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.40	3.39	3.40	3.74	3.76
ไม่เคยอบรมเลย	3.40	-	.01	.00	.34	.36*
1 ครั้ง	3.39	-	-	.01	.35	.37*
2 ครั้ง	3.40	-	-	-	.34	.36*
3 ครั้ง	3.74	-	-	-	-	.02
มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	3.76	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 24 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยอบรมเลย , อบรม 1 ครั้ง และอบรม 2 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 25 ผลการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน

ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	F-Prob
การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4	5.594	1.398	4.951	.001***
	ภายในกลุ่ม	260	73.448	0.282		
	รวม	264	79.042			
การพึ่งตนเองด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	5.635	1.409	4.757	.001***
	ภายในกลุ่ม	260	76.989	0.296		
	รวม	264	82.624			
การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	4	5.382	1.346	3.916	.004**
	ภายในกลุ่ม	260	89.335	0.344		
	รวม	264	94.717			
การพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	4	0.925	0.231	0.655	.624
	ภายในกลุ่ม	260	91.878	0.353		
	รวม	264	92.803			
การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.717	0.429	1.618	.170
	ภายในกลุ่ม	260	68.993	0.265		
	รวม	264	70.710			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	2.984	0.746	3.899	.004**
	ภายในกลุ่ม	260	49.747	0.191		
	รวม	264	52.731			

*p<.05

p<.01 *p<.001

ตาราง 25 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างน้อย 1 คู่ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.9 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และการพึ่งพาตนเองด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อย่างน้อย 1 คู่ ส่วนในด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างน้อย 1 คู่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังตาราง 26-28

ตาราง 26 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน

จำนวนการถือ ครองที่ดิน		น้อยกว่า 1 ไร่	1-5 ไร่	6-10 ไร่	11-15 ไร่	ตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.12	3.32	3.53	3.42	3.61
น้อยกว่า 1 ไร่	3.12	-	.20	.41**	.30	.49
1-5 ไร่	3.32	-	-	.21	.10	.29
6-10 ไร่	3.53	-	-	-	.11	.08
11-15 ไร่	3.42	-	-	-	-	.19
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	3.61	-	-	-	-	-

**p < .01

ตาราง 26 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 27 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน

จำนวนการถือ ครองที่ดิน		น้อยกว่า 1 ไร่	1-5 ไร่	6-10 ไร่	11-15 ไร่	ตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.32	3.41	3.68	3.67	3.74
น้อยกว่า 1 ไร่	3.32	-	.09	.36*	.35	.42
1-5 ไร่	3.41	-	-	.27*	.26	.33
6-10 ไร่	3.68	-	-	-	.01	.06
11-15 ไร่	3.67	-	-	-	-	.07
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	3.74	-	-	-	-	-

*p < .05

ตาราง 27 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ และ 1-5 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 28 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ ของหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน

จำนวนการถือ ครองที่ดิน		น้อยกว่า 1 ไร่	1-5 ไร่	6-10 ไร่	11-15 ไร่	ตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.14	3.25	3.46	3.38	3.71
น้อยกว่า 1 ไร่	3.14	-	.11	.32	.24	.57*
1-5 ไร่	3.25	-	-	.21	.13	.46
6-10 ไร่	3.46	-	-	-	.08	.25
11-15 ไร่	3.38	-	-	-	-	.33
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	3.71	-	-	-	-	-

* $p < .05$

ตาราง 28 แสดงว่าเมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากห้วหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่องความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น
กรณีศึกษา : ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน
ชุมชน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี ด้าน
จิตใจ และเพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใน
ชุมชน จำแนกตาม อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้งที่
เข้ารับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจำนวนการถือครองที่ดิน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทรายขาว
อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 265 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน
(Proportional Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ครอบคลุมเนื้อหาที่
เกี่ยวข้องกับระดับความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่น
โดยแบ่งข้อมูลแบบสอบถามเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าครัวเรือน จำแนก
ตามตัวแปรอิสระ และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจนำแนวทางปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติในท้องถิ่น จำแนกตามตัวแปรตามทั้ง 5 ด้าน ดังปรากฏผลการวิจัย
ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ใน
ภาพรวมมีความเข้าใจระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการ
พึ่งตนเองด้านจิตใจ มีผลความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และค่าเฉลี่ยความเข้าใจรองลงมา
อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ การพึ่งตนเองด้านสังคม ($\bar{X} = 3.49$) การพึ่งตนเองด้าน

เศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.35$) การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.31$) และค่าเฉลี่ยระดับปานกลางลำดับสุดท้ายได้แก่ พึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.16$)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความเข้าใจในการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น จำแนกตามตัวแปร อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ หมู่บ้านที่อาศัย ภาวะหนี้สิน จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจำนวนการถือครองที่ดิน ปรากฏผลดังนี้

2.1 หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุแตกต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 อย่างน้อย 1 คู่ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 61 ปี ขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 31-40 ปี และยังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 61 ปี ขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี

2.2 หัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธ และหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีความเข้าใจในการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.3 แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบความแตกต่างในด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบความแตกต่าง ของหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีระดับการพึ่งตนเองด้านจิตใจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3 หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความเข้าใจในการจำแนกทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านเทคโนโลยี แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 หัวหน้าครัวเรือนนี้มีรายได้แตกต่างกัน มีความเข้าใจในการจำแนกทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่าง ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.5 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันในด้านการพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่ามีความแตกต่างกันด้านพึ่งตนเองทางด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 9,001-11,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 0-3,000 บาท/เดือน ในด้านพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบอีกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 11,000 บาท/เดือน ขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 0-3,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 หัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานข้อที่ 4.6 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่หมู่บ้านที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจและด้านการพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพึ่งตนเองด้านสังคมและด้านการ

พึ่งตนเองด้านจิตใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และพบว่าด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อยู่หมู่ที่ 4 มีความแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนหมู่ที่ 2 ในด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ยังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในหมู่ที่ 1,3,4,5,6 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01, .05 และพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 3 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่หมู่ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ยังพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 1 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยหมู่ที่ 1,3,4,6 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านจิตใจแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.6 หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.7 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และการพึ่งตนเองด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่ามีความแตกต่างกันในด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ด้านการพึ่งตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ด้านการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยี แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ภาวะหนี้สิน 10,001-50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.7 หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.8 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพึ่งตนเองด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรม เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านสังคมแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยอบรม, อบรม 1 ครั้ง และอบรม 2 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.8 หัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนถือครองที่ดินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และการพึ่งพาตนเอง ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ส่วนในด้านการพึ่งตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ จะพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีถือครองที่ดิน จำนวน 6-10 ไร่ มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเอง ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบความแตกต่างด้านการพึ่งตนเองด้านสังคม ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ กับหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวน การถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ และ 1-5 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังพบว่ามีความแตกต่าง ของหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวน การถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นกรณีศึกษาประชาชนที่มีหัวหน้าครัวเรือน ตำบลทรายขาว อำเภอกอโก้งโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติงานท้องถิ่น ของหัวหน้าครัวเรือนตำบลทรายขาว อำเภอกอโก้งโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามียู 1 ด้านที่อยู่ในระดับมากคือด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครัวเรือนในตำบลทรายขาว มีค่านิยมด้านจิตใจที่ดี ทั้งนี้ เพราะชุมชนทรายขาวมีลักษณะเด่นคือ มีการผสมผสานทางประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป็นการหล่อหลอมให้ประชาชน มีสภาวะจิตใจที่ดีมีความเข้มแข็งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ชุมชนมีความเก่าแก่มากกว่า 400 ปี

ในส่วนที่ผลการวิจัยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางนั้นแสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในในด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเทคโนโลยี ยังต้องเร่งพัฒนาให้สอดคล้องไปกับด้านการพัฒนาจิตใจ และ

เป็นข้อบ่งชี้ว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่พัฒนาท้องถิ่นภายใต้วิสัยทัศน์ “ชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่อย่างพอเพียงด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยปรัชญาอย่างยั่งยืน” ตามแผนการดำเนินงานของกรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่ได้เลือกพื้นที่ตำบลทรายขาว เป็นพื้นที่เป้าหมาย ระยะดำเนินการตั้งแต่ปี 2554-2557 ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ว่าจะมีการวางยุทธศาสตร์การดำเนินการเป็น 4 ยุทธศาสตร์ก็ตาม เมื่อผลปรากฏว่า ความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นอยู่ในภาพรวมที่ระดับปานกลาง ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องการและดำเนินการติดตามผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวภายในปี 2557 ต่อไป

2. จากผลการวิจัยปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุแตกต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ร้อยโทเดชา กลิ่นจันทร์. (2548:192) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้กับระดับการนำไปปฏิบัติตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา แสดงให้เห็นว่า อายุไม่มีผลต่อความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น

เมื่อพิจารณารายด้านพบความแตกต่างกันของการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ด้วยการพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 31-40 ปี การที่ผลวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการสังสมประสบการณ์ เรื่องทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่ได้เห็นการเปลี่ยนผ่านของกาลเวลาตามอายุขัยที่มีมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม สมโกชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2539:47-48) ตามแนวคิดพื้นฐาน ของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory). ซึ่งจะประกอบด้วย ความใส่ใจ (Attention) การจดจำ (Retention). การลอกเลียนแบบ (Reproduction) และแรงจูงใจ. (Motivation) ซึ่งพฤติกรรมของคนเรา จะเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขสภาพแวดล้อม และการสังสมประสบการณ์.

นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจของ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 61 ปี ขึ้นไปกับ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก หัวหน้าครัวเรือนที่อายุ 61 ปีขึ้นไป นั้นมีความเข้าใจในการพึ่งตนเองทางจิตใจที่สูงกว่า ด้วยวิถีชีวิตที่มีมากกว่านั้น รวมกับประสบการณ์ทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการทางจิตใจของบุคคล การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมจะทำให้มีความเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นและสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้ และประสบการณ์จากการคมความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากกว่า จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นที่กว้างขวาง และมีการพัฒนาการทางจิตใจในระดับที่สูง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2531:12)

นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิด ของ ภิรมยา อินทรกำแหง (2536:53) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบภายในของพฤติกรรม คือ การเรียนรู้สิ่งที่สั่งสมไว้ (Habi) หมายถึง ความรู้ความสามารถ ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ อันเป็นผลจากการเรียนรู้ (Learning) พัฒนาการ (Development) หรือวุฒิภาวะ (Maturation)

3. จากผลการวิจัยปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธและหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลามมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05. ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณารายด้านกลับพบความแตกต่าง ในด้านการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจและพบความแตกต่างด้านการพึ่งตนเองด้านจิตใจ กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่น 2 ด้าน นี้นมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากในหลักศาสนาอิสลามที่ระบุไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานด้วยหลักศาสนาไว้อย่างชัดเจนซึ่งผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามนั้นจะต้องปฏิบัติตามบัญญัติอย่างเคร่งครัด ให้อยู่ในกรอบของพระเจ้าที่ทรงกำหนดให้เช่นการละหมาดวันละ 5 เวลา

ในส่วนศาสนาพุทธนั้น ถึงแม้ว่าจะมีหลักคำสอนต่าง ๆ แต่ไม่ได้บังคับไว้เหมือนในหลักศาสนาอิสลาม โดยพุทธศาสนานั้นจะเน้นว่าผู้ใดปฏิบัติตามหลักของศาสนาก็ย่อมได้รับผลสิ่งนั้น ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา”

4. จากผลการวิจัยปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านกลับพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น ด้านการพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นมีโอกาสที่จะรับรู้เรื่องต่าง ๆ ด้านเทคโนโลยีจากกระบวนการสั่งสมเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย มีการเข้าร่วมกิจกรรม ที่หลากหลายพบว่า ผ่านการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ที่ได้จากการศึกษา ดังนั้นจึงมีความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีได้ดีกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

5. ผลการวิจัยปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 9,000-11,000 บาท/เดือน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 0-3,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05.

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 9,001-11,000 บาท/เดือน มีการวางแผนในการทำมาหากิน และมีการแบ่งสัดส่วนที่ดินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังมีการปลูกพืชหมุนเวียนทำให้มีกินทั้งปี และการเพาะปลูกก็ใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้มีความแตกต่างจาก หัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้ 0-3,000 บาท/เดือน ในด้านนำแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านเศรษฐกิจ.

6. ผลการวิจัยปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีหมู่บ้านที่อาศัยแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ และเมื่อนำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 4 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ด้านพึ่งพาตนเอง ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัย หมู่ที่ 2 และยังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ที่หมู่ที่ 1,2,3,4,5,6 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านสังคมแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 2

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก หัวหน้าครัวเรือน ความรู้ในการแบ่งสัดส่วนที่ดินทำกิน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การหาอาชีพเสริมรายได้การกู้เงินมาลงทุนในการทำการเกษตร หรือแม้กระทั่งการเพาะปลูกที่ใช้วัสดุ ที่มีอยู่ในเขตชุมชน การถนอมอาหารไว้กินในยามขาดแคลน ซึ่งต้องอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จึงส่งผลให้มีความแตกต่างกันของหัวหน้าครัวเรือนในหมู่ที่ 2 ที่ยังน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนในหมู่ที่ 4 และในส่วนที่พบว่าหัวหน้าหมู่ที่ 1,2,3,4,5,6 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัย หมู่ที่ 2 นั้น พบว่า หัวหน้าครัวเรือนในหมู่ที่ 1,3,4,5,6 มีการพบปะและประชุมกันในกลุ่มเป็นประจำ มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ร่วมกัน เข้าร่วมงานเพื่อพัฒนาสาธารณะประโยชน์ในชุมชนมากกว่า มีการทำกิจกรรมชุมชนกับภาครัฐ และเอาใจใส่ การสืบทอด ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม อีกทั้งยังใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นรักษาสุขภาพของตนเอง มากกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในหมู่ที่ 2 จึงทำให้ส่งผลในด้านนี้แตกต่างกัน

นอกจากนี้เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Sehffe method) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 3 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ อาจเพราะหัวหน้าครัวเรือนของหมู่ที่ 3 มีความเข้าใจในการพึ่งพาตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สูงกว่าก็คือ มีการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรในฤดูแล้ง ภายในกลุ่มมีการบำรุงรักษาแหล่งน้ำในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อีกทั้ง มีการบำรุงดินให้มีความสมบูรณ์ โดยไม่ใช้สารเคมีภายในชุมชนมีการผลิตปุ๋ย ขึ้นใช้เองจากวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติ และมีข้อตกลง เรื่องการแบ่งปัน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ที่มีมากกว่า กลุ่มหัวหน้าครัวเรือน

ของหมู่ที่ 2 และ เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ย รายคู่ ของค่าเฉลี่ยความเข้าใจการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านจิตใจ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 1,3,4,6 มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ แตกต่าง จากหัวหน้า ครัวเรือนที่อาศัยหมู่ที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏ เช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก หัวหน้าครัวเรือนในหมู่ที่ 1,3,4,6 นั้น พึ่งพอใจกับสภาพชีวิตที่เป็นอยู่แบบพอเพียง ไม่โลภ ไม่นิยมที่จะกู้หนี้ ยืมสิน มาซื้อของที่ตนเองอยากได้ พึ่งพอใจกับชีวิตนี้เรียบง่าย อีกทั้งในด้านครอบครัว มีการอบรมปลูกฝังสมาชิกในครัวเรือนให้ประพฤติตนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และมีการประกอบศาสนกิจตามหลักศาสนา ที่ตนเองนับถืออย่างสม่ำเสมอ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้ หัวหน้าครัวเรือนในหมู่ที่ 1,3,4,6 มีความแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 2

7. ผลการวิจัยปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินแตกต่างกัน มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น โดยรวม แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe method) พบความแตกต่างด้านเศรษฐกิจด้านสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเทคโนโลยี กล่าวคือ ในด้านเศรษฐกิจ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท

ในด้านสังคมพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท นอกจากนี้ ยังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่น แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือน ที่มีภาวะหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท และสุดท้ายพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติในท้องถิ่น แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก หัวหน้าครัวเรือนที่มีภาวะหนี้สิน ต่ำกว่า 10,000 บาท เป็นผู้ที่เข้าใจหลักในการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริพอเพียง กล่าวคือ มีความเข้าใจในด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตนเอง

ในด้านสังคม มีความเข้าใจที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักกระบวนการในการใช้ชีวิตที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรงและในด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีความเข้าใจและจัดการอย่างฉลาด และรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุดเพื่อความมั่นคงในชุมชนท้องถิ่น

ส่วนในด้านเทคโนโลยีนั้น มีความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับภูมิปัญญาที่มีในชุมชนและสอดคล้องเป็นประโยชน์ ต่อสภาพแวดล้อมของตนเอง ซึ่งเหตุผลดังกล่าว ทำให้หัวหน้าครัวเรือนที่มีหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท มีความเข้าใจในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นสูงกว่า หัวหน้าครัวเรือน ที่มีภาวะหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท

8. ผลการวิจัยปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนครัวเรือนที่ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันมีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Sehffe method) เป็นรายด้านพบความแตกต่าง ของหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนครั้งที่ ได้รับการอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านสังคมรวมแตกต่าง หัวหน้าครัวเรือน ที่ไม่เคยอบรม เลย , อบรม 1 ครั้ง และ อบรม 2 ครั้ง ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป ย่อมได้รับความรู้ ซึ่งนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติที่มากกว่า ผู้ที่ไม่เคยอบรมเลย อบรม 1 ครั้ง และอบรม 2 ครั้ง ในด้านสังคมนั้น ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรม มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป จะมีการพบปะและประชุมกันในชุมชน เป็นประจำ มีการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์กันภายในครัวเรือนที่มากกว่า มีความเข้าใจในการจัดสวัสดิการด้านสาธารณสุขปโภค มีความเข้าใจในการจัดสวัสดิการด้านสาธารณสุขปโภค และการบริการต่าง ๆ ในชุมชน อีกทั้งยังมีความคุ้นเคยกับภาครัฐซึ่งในหน่วยบริการในพื้นที่มากกว่า ดังนั้นจึงทำให้มีความแตกต่างกันของผู้เข้าอบรมมากกว่า 3 ครั้ง กับผู้ไม่เคยอบรมเลย , อบรม 1 ครั้ง และอบรม 2 ครั้ง

9. ผลการวิจัยปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดินแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจระหว่างหัวหน้าครัวเรือนที่มีการถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การถือครองจำนวนที่ดินที่มากกว่ามีโอกาสที่จะนำรูปแบบทางการเกษตรหรือการจัดการบริหารพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มากกว่า อีกทั้งผู้ที่ถือครองที่ดินจำนวน 6-10 ไร่ขึ้นไป มีการวางแผนการร่วมกันภายในสมาชิกครัวเรือนและมีการนำการเกษตรแบบครบวงจร อีกทั้งมีเงินทุนหมุนเวียนในการทำเกษตร จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยทุนหมุนเวียนในการทำเกษตร จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยสูงกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่

ทั้งนี้ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Schffe method) ยังพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ มีความเข้าใจในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองด้านสังคม แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ และ 1-5 ไร่ ผลการวิจัยปรากฏผลเช่นนี้ เพราะหัวหน้าครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน 1 ไร่ และ 1-5 ไร่ นั้น มีการพบปะและประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์เพียงพัฒนาสาธารณประโยชน์ในชุมชนน้อย อีกทั้งยังขาดความเข้าใจในการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ในชุมชน และไม่ค่อยเห็นความสำคัญที่จะทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อภาครัฐ ซึ่งแตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ ที่มีการพึ่งตนเองทางสังคมที่สูงกว่า และเมื่อผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Schffe method) พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวน ถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีความเข้าใจ ในการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในท้องถิ่นด้านการพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างจากหัวหน้าครัวเรือนที่จำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เพราะว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน 15 ไร่ ขึ้นไป มีโอกาสในการจัดการที่ดิน เช่น การกักเก็บน้ำการเกษตรไว้ใช้ในหน้าแล้ง สามารถใช้ปุ๋ยที่ผลิตเองจากธรรมชาติ เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์โดยไม่ต้องพึ่งพาสารเคมี เนื่องจากมีที่ดินมากกว่าที่จะนำทรัพยากรในท้องถิ่นของตนมาทำปุ๋ยที่ผลิตเองจากธรรมชาติเพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์โดยไม่ต้องพึ่งพาสารเคมี เนื่องจากมีที่ดินมากกว่าโอกาสที่จะนำ ทรัพยากรในที่ดินของตนมาทำปุ๋ยย่อมมีมากกว่าจึงทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าสิ่งต่างๆ ข้างต้นที่กล่าวมาจึงทำให้

หัวหน้าครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน 15 ไร่ ขึ้นไป มีความแตกต่าง กับหัวหน้าครัวเรือนที่ถือครองที่ดินจำนวนน้อยกว่า 1 ไร่ ในด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรหาจุดร่วมระหว่างแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวทางการปฏิบัติตามหลักศาสนา เนื่องจากผู้คนในชุมชนดังกล่าวมีจุดเด่นในด้านการพึ่งพาตนเองทางด้านจิตใจในระดับมาก เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความเก่าแก่ทางด้านประวัติศาสตร์ มากกว่า 400 ปี ซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงง่ายขึ้น และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

2. น่าจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างคนในชุมชนทุกระดับ ทั้งคนที่มั่งคั่งมาก มีหนี้สินน้อย คนที่มีที่ดินมาก คนที่มีที่ดินน้อย และหน่วยงานเกี่ยวข้องที่สามารถสนับสนุนแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชาวบ้านได้

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัย ครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในท้องถิ่น ในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาปัจจัยของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในชุมชนท้องถิ่น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างท้องถิ่นที่นำแนวทางปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่มีลักษณะภูมิประเทศในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. (2523:23). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2555). **แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ปี พ.ศ.2554-2557**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการมีส่วนร่วม. อุดรธานี.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2544). **กลยุทธ์การบริหารกองทุนหมู่บ้าน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาชุมชน กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548).
- คลังปัญญาไทย. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียง**. [Online].<http://sufficiencyeconomy.panyathai.or.th/> [2550, กันยายน 14].
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. (2540). **การกระทำทางสังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลิตภรณ์วีรผล. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ด้านการวางแผนภาคและเมือง (หน้า 16). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์. (บก). (2545). **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม ผลจากการเสวนาสหวิชาการระหว่างสถาบันแห่งชาติ ครั้งที่1**. กรุงเทพฯ : ฟ้าอภัย.
- ชัยอนันต์สมุทวนิช. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ด้านความคิด (หน้า 8). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- ณรงค์ฤทธิ์ ดอนศรี. (2543). “การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถวิล มั่นน้อม. (2544). **ตามรอยพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงทฤษฎีใหม่**. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ธวัชชัยสันติสุข. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และน้ำ (หน้า 17). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- มบุญ มุกประดิษฐ์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ด้านจริยธรรม(หน้า 20). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2553). **ทฤษฎีใหม่**. <http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php>

/th/concept-and-theory-development[2554, กันยายน20].

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2553). การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่.[http://www.chaipat.or.th/](http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php/th/[2554, กันยายน20])

[chaipat/index.php/th/\[2554, กันยายน20\]](http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php/th/[2554, กันยายน20]).

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2553). ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น. [http://www.chaipat.or.th/chaipat](http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php/th/2010-06-03-03-39-51[2554, ตุลาคม 3])

[/index.php/th/2010-06-03-03-39-51\[2554, ตุลาคม 3\]](http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php/th/2010-06-03-03-39-51[2554, ตุลาคม 3]).

ประจักษ์นาหนองตูม. (2543). การดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของ

โรงเรียนแก่นนำ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด

ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประเวศ วะสี. (2541). เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางประชาคม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิหมอชาวบ้าน.

เปรมติณสูลานนท์. พลเอก. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง, ด้านการพัฒนาสังคม(หน้า 16). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

พรพิมล สายขงค์. (2542). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์. (2545). การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ปริญญาานิพนธ์. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรณิษเจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี.

พิสิฐ ลี้อาธรรม. (2549). ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคการเงินการคลัง. กรุงเทพฯ :

ประสานมิตร.

วิโรจน์ สันติประภพ. วารุทธศาสตร์ขับเคลื่อนตลาดหุ้น. (2554, สิงหาคม 20). ประชาชาติธุรกิจ.

หน้า 14.

สมคิด พรหมจ้อย และคณะ. (2545). ความพอเพียงกับการอยู่รอดของสังคมชนบทไทย: กรณีหมู่บ้าน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร.

สมโภชน์เอี่ยมสุภายิต. (2550). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับปรุงที่ดิน. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

สมศรีจินะวงษ์. (2544). การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการกระจาย

รายได้ในชุมชนที่ใช้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต

วิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุธรรมอารีกุล. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ด้าน

การเกษตรและการรักษาพืช(หน้า 18). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

สุเมธ อมรวิวัฒน์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง,

- ด้านการเรียนรู้และการศึกษา(หน้า 20). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- สุเมธ ตันติเวชกุล.(2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ด้านการดำเนินชีวิต(หน้า 19). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- _____. (2542). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริ. ม.ป.ป: ม.ป.ท (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2552) เศรษฐกิจพอเพียงทางเลือก ทางรอด ในเปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป. กรุงเทพฯ : จุฬานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2552). การพัฒนาชีวิตโดยเศรษฐกิจพอเพียง. [Online]. [http://www.oae.go.th/main.php?filename=index\[2553, กันยายน 17\]](http://www.oae.go.th/main.php?filename=index[2553, กันยายน 17]).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ. (2552). สรุปผลการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริ ระยะที่ 1 : การสร้างรูปแบบการเรียนรู้ "ฉลาดรู้". กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ.
- อนันต์อนันต์กุล. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ด้าน การเมืองการบริหารและการปกครอง (หน้า 15). กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- อิทธิพล. (2552).เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน.[Online].[http://www.oknation.net /blog/itthipon/2009/06/30/entry-1\[2553, พฤศจิกายน 20\]](http://www.oknation.net/blog/itthipon/2009/06/30/entry-1[2553, พฤศจิกายน 20]).
- อนุพงษ์ วาวงศ์มูล. (2542). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวนบพในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตามแนว พระราชดำริใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณีศึกษานักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท.วิทยานิพนธ์ศิลป ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.